

Waterschap
Rivierenland

*sterke dijken
schoon water*

Nota van antwoord

Dijkversterking Neder-Betuwe

*sterke dijken
schoon water*

Overzicht gegevens document

Titel	Nota van antwoord
Subtitel	Dijkversterking Neder-Betuwe
Projectnummer	100485
Referentienummer	2.0
Revisie	definitief
Datum	25 juli 2023

INHOUD

1	INLEIDING	5
1.1	Het project	5
1.2	Gecoördineerde projectprocedure projectplan Waterwet	5
1.3	Beantwoording zienswijzen	6
1.4	Advies van commissie m.e.r.	7
1.5	Hoe verloopt de verdere procedure?	7
2	WIJZIGINGEN IN PLANPRODUCTEN	9
2.1	Wijzigingen ten opzichte van het ontwerpprojectplan Waterwet/MER	9
2.1.1	<i>Wijzigingen naar aanleiding van zienswijzen</i>	9
2.1.2	<i>Ambtshalve aanpassingen in het projectplan Waterwet</i>	9
2.1.3	<i>Aanvullingen vanuit advies Commissie m.e.r.</i>	9
2.2	Wijzigingen in overige ontwerpbesluiten	10
2.2.1	<i>Wijzigingen naar aanleiding van zienswijzen</i>	10
2.2.2	<i>Stikstof</i>	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
BIJLAGE I	BEANTWOORDING ZIENSWIJZEN	11
BIJLAGE II	ADVIES VAN COMMISSIE MILIEUEFFECTRAPPORTAGE	68

1 Inleiding

1.1 Het project

De Waaldijk in de gemeente Neder-Betuwe voldoet niet aan de wettelijke normen voor hoogwaterveiligheid: de dijk is soms te laag, heeft onvoldoende stabiliteit en/of is onvoldoende bestand tegen piping (water dat onder de dijk door stroomt). De beheerder van de waterkering, Waterschap Rivierenland, heeft daarom van het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) de opdracht gekregen om de dijk te versterken. Deze versterkingsopgave moet eind 2028 zijn uitgevoerd. De dijkversterking valt binnen de gemeente Neder-Betuwe en voor een zeer klein gedeelte binnen gemeente Tiel.

Waterschap Rivierenland heeft ten behoeve van de dijkversterking een Projectplan Waterwet (PPWW) opgesteld. Bij dit projectplan hoort ook een Milieueffectrapport (MER) waarin de milieugevolgen van het project in beeld zijn gebracht. De Commissie m.e.r. heeft geadviseerd over de inhoud van het Milieueffectrapport.

Naast het formele plan voor de dijkversterking is met de omgeving ook vooruitgekeken naar het plan voor de inrichting van een veilige weg op de dijk, en een plan voor biodiversiteit op en langs de dijk. Dit heeft geresulteerd in een verkeersplan en een biodiversiteitsplan. Beide plannen zijn in samenspraak met gemeente en de klankbordgroep gelijktijdig met het PPWW informeel ter reactie aan de omgeving voorgelegd. Omdat betreffende plannen geen onderdeel uitmaken van de formele procedure voor de dijkversterking, is hiervoor een apart document opgesteld.

1.2 Gecoördineerde projectprocedure projectplan Waterwet

Op dit projectplan Waterwet is de gecoördineerde projectprocedure van toepassing. Dit betekent dat alle benodigde ontwerp – ‘hoofdbesluiten’ en het project-milieueffectrapport (MER) gelijktijdig gepubliceerd en ter inzage gelegd zijn. Op basis van de Waterwet is het college van Gedeputeerde Staten aangewezen als coördinerend bevoegd gezag voor de projectplan Waterwet procedure. De Gedeputeerde Staten van Gelderland zien toe op en dragen zorg voor de gecoördineerde projectprocedure. De provincie Gelderland regelt als coördinerend bevoegd gezag de procedure van de besluiten en het MER. Dit betekent dat de provincie de stukken publiceert en fungeert als loket voor alle reacties op de ontwerpbesluiten.

Vastgestelde ontwerpbesluiten

Voor de realisatie van deze dijkversterking zijn naast het Projectplan Waterwet dijkversterking Neder-Betuwe en het bijhorende project-MER, de volgende hoofdvergunningen nodig:

Provincie Gelderland:

1. Vergunning Wet natuurbescherming - Natura 2000 gebieden
2. Ontheffing Wet natuurbescherming – Soorten

Gemeente Neder-Betuwe:

1. Omgevingsvergunning afwijken bestemmingsplan (binnenplannen en buitenplannen)
2. Omgevingsvergunning bouwen
3. Omgevingsvergunning voor (rijks)monumenten
4. Omgevingsvergunning kappen

Gemeente Tiel:

Op een klein deel op grondgebied gemeente Tiel, moet worden afgeweken van de huidige bestemmingsplanregels. Deze zogenaamde buitenplanse afwijking wordt in de omgevingsvergunning aanvraag bij de gemeente Neder-Betuwe meegenomen. De gemeente Neder-Betuwe vraagt op dit onderdeel advies aan de gemeente Tiel. Op grondgebied van de gemeente Tiel worden verder geen omgevingsvergunningen aangevraagd.

De bij de aanvragen behorende stukken hebben tegelijkertijd in ontwerpversie ter inzage gelegen van donderdag 3 november 2022 tot en met woensdag 14 december 2022. Iedereen kon zienswijzen op de stukken indienen.

1.3 Beantwoording zienswijzen

In totaal zijn er 29 zienswijzen ontvangen. Eén van de zienswijzen, zienswijze 24, is op 16 december 2022 ingediend en is daarmee buiten de wettelijke termijn binnengekomen. Deze zienswijze (zienswijze 24) is niet-ontvankelijk en wordt daarom binnen de formele procedure niet inhoudelijk behandeld. Zienswijzen 25 tot en met 29 zijn tijdig per mail verzonden, maar zijn abusievelijk niet in het registratiesysteem van de provincie geregistreerd. Deze zienswijzen worden alsnog ontvankelijk verklaard en inhoudelijk behandeld. De betreffende zienswijzen zijn hiervoor aan de Nota van antwoord toegevoegd.

Alle zienswijzen zijn doorgestuurd naar de desbetreffende bevoegde instanties (gemeente Neder-Betuwe en gemeente Tiel, Waterschap Rivierenland en provincie Gelderland) die de zienswijzen betrekken bij de definitieve besluitvorming. De zienswijzen zijn zorgvuldig beoordeeld en beantwoord in een zienswijzennota, welke is bijgevoegd als bijlage 1 bij deze Nota van antwoorden. Na goedkeuring van het Projectplan Waterwet worden alle indieners van een zienswijze door de provincie Gelderland geïnformeerd.

De ontvangen zienswijzen hebben o.a. betrekking op de volgende onderwerpen:

- Verzoek tot aanpassing tekst t.a.v. de situatie ter plaatse van de brug bij de voormalige kerncentrale.
- Bezwaar tegen kappen van bomen.
- Bezwaar tegen de nieuwe buitenbeschermingszone.
- Verzoek om strang bij Dodewaard te herstellen.
- Verzoek om maatregelen tegen overlast door neerslag die van weg en dijk afstroomt.
- Verzoek om aanpassing van afrit naar woning.

- Bezwaar tegen beheerstroken.
- Bezwaar tegen binnendijkse dijkversterking.
- Bezwaar tegen de mate van gedetailleerdheid van het Projectplan.

Enkele zienswijzen richten zich niet op de documenten binnen de formele terinzagelegging. In dat geval heeft een zienswijze betrekking op het verkeersplan en/of biodiversiteitsplan. Beantwoording ervan gebeurt in een andere reactienota behorende bij het verkeersplan en biodiversiteitsplan. In deze zienswijzenota wordt hiernaar verwezen.

Naar aanleiding van de zienswijzen worden een aantal aanpassingen aangebracht in het projectplan.

1.4 Advies van commissie m.e.r.

De Commissie-m.e.r. heeft advies uitgebracht over het aanvullen en aanscherpen van het MER. In bijlage 2 van deze Nota van Antwoorden is het advies van de Commissie m.e.r. opgenomen.

De Commissie verzoekt om informatie aan te vullen voor de besluitvorming. Het gaat om de volgende onderdelen:

1. **Effecten landschap.** De effecten van het voorkeursalternatief op het historisch profiel van 5 de dijk en op de dijk als visueel landschappelijk element zijn onvoldoende in beeld.
2. **Stikstofdepositie.** Een Passende beoordeling ontbreekt. Deze is nodig, omdat aantasting van natuurlijke kenmerken van het gebied vanwege de aanlegfase van het project niet kan worden uitgesloten
3. **Vogels.** De berekening van het totale oppervlakteverlies van het foerageergebied van 10 grasetende watervogels is onjuist en onderzoek naar welke verstoring van niet-broedvogels optreedt vanwege de uitvoeringswerkzaamheden ontbreekt. Dit is nodig om te kunnen beoordelen of maatregelen moeten worden genomen om negatieve effecten te voorkomen of te beperken.

Op 10 januari 2023 is het advies besproken met de commissie m.e.r. Op basis van het advies en het adviesgesprek wordt het MER aangevuld.

1.5 Hoe verloopt de verdere procedure?

Het Algemeen Bestuur van Waterschap Rivierenland heeft het Projectplan Waterwet op 24 februari 2023 vastgesteld. Tijdens deze vaststelling waren een vijftal zienswijzen op het PPWW niet in beeld, namelijk Zienswijzen 25 tot en met 29. Zienswijze 25 is gericht op de kapvergunning en wordt door de Omgevingsdienst Rivierenland betrokken bij het nemen van een definitief besluit. De overige vier zienswijzen richten zich op het PPWW (Zienswijzen 26 tot en met 29). Zienswijze 29 is inmiddels schriftelijk ingetrokken. De vier zienswijzen worden in de vergadering van het Algemeen Bestuur van 9 oktober alsnog behandeld. Het Algemeen Bestuur stelt het projectplan daarna vast. Het besluit van 24 februari 2023 wordt ingetrokken. Waterschap Rivierenland legt het projectplan Waterwet vervolgens ter goedkeuring voor aan de provincie Gelderland.

Zodra de provincie Gelderland het projectplan Waterwet heeft goedgekeurd worden de gecoördineerde besluiten door de provincie binnen twee weken gepubliceerd. Elke indiener ontvangt na goedkeuring van de planproducten een definitieve reactie op zijn zienswijze. Het goedkeuringsbesluit, het Projectplan Waterwet en de andere definitieve besluiten liggen na publicatie 6 weken ter inzage voor beroep. Mocht de indiener het niet eens zijn met de beantwoording van de zienswijze, dan kan de indiener tegen het goedkeuringsbesluit en/of de overige besluiten in beroep gaan bij de Afdeling Bestuursrecht-spraak van de Raad van State.

Op de gecoördineerde projectprocedure van het Projectplan Waterwet is de Crisis- en Herstelwet van toepassing. Dit betekent onder andere dat rechters binnen 6 maanden na ontvangst van een beroepschrift een uitspraak moeten doen.

2 Wijzigingen in planproducten

2.1 Wijzigingen ten opzichte van het ontwerpprojectplan Waterwet/MER

2.1.1 Wijzigingen naar aanleiding van zienswijzen

Alle zienswijzen zijn zorgvuldig beoordeeld en in de zienswijzennota voorzien van een antwoord. Indien een zienswijze aanleiding geeft om een van de ontwerpbesluiten aan te passen, is dit (dikgedrukt) aangegeven. Het betreft de volgende wijzigingen:

- De tekst in tabel 4.1 van het PPWW wordt aangepast (zienswijze 02);
- Enkele tekstuele aanpassingen worden in de MER (paragraaf 5.1) doorgevoerd (zienswijze 05);
- De grondverwervingstekening (kaart 13 van bijlage 4) wordt aangepast (zienswijze 12);
- De bij DT138 opgenomen wig wordt uit het dijkontwerp gehaald (bijlage 1b) (zienswijze 23).

2.1.2 Ambtshalve aanpassingen in het projectplan Waterwet

Er zijn ook aanpassingen doorgevoerd in de stap van ontwerp naar definitief Projectplan Waterwet die niet voortkomen uit een zienswijze. Het gaat om (kleine) wijzigingen in het dijkontwerp, onvolkomenheden en tekstuele verduidelijkingen. De ambtshalve wijzigingen op het Projectplan Waterwet/MER zijn hieronder kort beschreven.

- Het tracé van de te verleggen Vitens leiding, bij DD 324 – DD325, wordt overeenkomstig de afspraken met de eigenaren aangepast;
- Op de kadastraal bekende perceel nummers 1865, 2152, 2206 en 2205 (tussen DT060 plus 10 meter en DT059 minus 50 meter) wordt een ontbrekende werkstrook (breedte van 4 meter) toegevoegd.
- In het Projectplan en de MER worden enkele tekstuele verduidelijkingen doorgevoerd;
- In het Projectplan en de MER worden enkele feitelijke gegevens aangepast aan de actualiteit;
- Geconstateerde tekstuele en grammaticale fouten worden gecorrigeerd.
- Ter hoogte van DT073 wordt aan de rivierzijde op het perceel kadastraal bekend onder 781 deels een zakelijk recht opgenomen voor het plaatsen van enkele damwandankers.

2.1.3 Aanvullingen vanuit advies Commissie m.e.r.

De Commissie voor de milieueffectrapportage heeft het Milieueffectrapport (MER) beoordeeld. Zij hebben enkele tekortkomingen geconstateerd. Naar aanleiding hiervan worden de volgende aanvullingen gedaan:

- In het MER wordt de beschrijving van de effecten op landschap aangevuld;
- Er wordt een Passende beoordeling voor het onderdeel stikstofdepositie opgesteld;
- De berekening van het totale oppervlakteverlies van het foerageergebied van 10 grasetende watervogels wordt aangepast en er wordt nader onderzoek toegevoegd naar de verstoring van niet-broedvogels tijdens de uitvoeringswerkzaamheden.

2.2 Wijzigingen in overige ontwerpbesluiten

2.2.1 Wijzigingen naar aanleiding van zienswijzen

Zienswijze 25 richt zich op de kapvergunning voor boom 253. De zienswijze is door de ODR/gemeente gegrond verklaard en leidt ertoe dat boom 253 uit de kapvergunning wordt gehaald. De overige zienswijzen geven geen aanleiding tot wijzigingen in de overige besluiten.

BIJLAGE I Beantwoording zienswijzen

Nr.	Dijkpaal	Reactie	Betrekking op:	Antwoord
01	DD324	Het talud van de opgang Kerkstraat-Waalbanddijk is bij de opgang onoverzichtelijk naar beide kanten. Wij hopen dat dit kan worden meegenomen in de aanpassing van de verkeerssituatie.	Verkeersplan	Deze zienswijze heeft geen betrekking op de besluiten binnen de gecoördineerde terinzagelegging. In de nota met daarin de reacties op het verkeersplan wordt deze zienswijze beantwoord.
		De afgang van de Waalbanddijk - Kerkstraat is zo onzichtbaar bij zonsondergang dat wij hopen dat aldaar aan beide zijden reflecterende afrasteringen kunnen worden geplaatst.	Verkeersplan	Deze zienswijze heeft geen betrekking op de besluiten binnen de gecoördineerde terinzagelegging. In de nota met daarin de reacties op het verkeersplan wordt deze zienswijze beantwoord.
		Het te harde rijden in het laatste deel van de Kerkstraat zowel dijk opwaarts als dijk afwaarts baart ons ernstige zorgen. We bepleiten dit stuk van de Kerkstraat en het stuk Waalbanddijk te voorzien van een 30 km zone en aan te merken als bebouwde kom.	Verkeersplan	Deze zienswijze heeft geen betrekking op de besluiten binnen de gecoördineerde terinzagelegging. In de nota met daarin de reacties op het verkeersplan wordt deze zienswijze beantwoord.
		Aan de Kerkstraat bevinden zich een aantal rijksmonumenten. Daar een aantal rijksmonumenten van de gemeente Neder Betuwe dit jaar al extra scheuren vertonen door droogte en mogelijk ook door te veel irrigatie waarbij water aan de bodem wordt onttrokken vragen wij u dringend in dit onderzoek de monumenten extra aandacht te geven teneinde verdere verzakking van de huizen en de verdroging van grond te voorkomen. Ons inziens vraagt dit degelijk onderzoek.	Projectplan Waterwet Omgevingsvergunning voor activiteit handelen met gevolgen voor beschermde monumenten	Op verreweg het grootste deel van het tracé worden er geen watervoerende lagen afgesloten door de dijkversterking. Daarmee is er geen effect op de grondwaterstand te verwachten. Voor de zekerheid worden op diverse locatie op de dijk peilbuizen gemonitord. Daarmee wordt minimaal een jaar voor de start van de realisatie data gewonnen over het huidige verloop van de grondwaterstand. Mocht er onverwacht alsnog wijzigingen worden geconstateerd na of gedurende de realisatie van de versterking, worden aanvullende maatregelen genomen. In de omgevingsvergunning voor de activiteit 'handelingen met gevolgen voor beschermde monumenten' is een voorwaarde opgenomen dat er nog een monitoringsplan opgesteld dient te worden om te voorkomen dat de betreffende monumenten geschaad worden door de werkzaamheden betreffende de dijkversterking.

Nr.	Dijkpaal	Reactie	Betrekking op:	Antwoord
02	DD302-DD307	In het Ontwerp Dijkversterking traject Dodewaard DD302-DD307 wordt gesteld “Wij verhogen de dijk bij de brug naar de voormalige kerncentrale (DD307) pas als de kerncentrale wordt afgebroken”. Indiener gaat ervan uit dat wordt bedoeld “<u>nadat</u> de kerncentrale is afgebroken”, en juicht dit besluit toe. Indiener stelt voor een tekstuele wijziging door te voeren in de bovenstaande passage zodat de door het waterschap gehanteerde terminologie gelijk is aan de officiële terminologie zoals deze in onze vergunningen wordt gehanteerd en die recht doet aan de status van de kernenergiecentrale. De installatie beschikt namelijk nog steeds over een Kernenergiewetvergunning en is als zodanig voor zowel de Nederlandse overheid, Euratom en IAEA een “Kernenergiecentrale in toestand van veilige insluiting”. Indiener stelt voor om de betreffende passage als volgt op te nemen. “Wij verhogen de dijk bij de brug naar de kernenergiecentrale in toestand van Veilige Insluiting (DD307) pas nadat de centrale is afgebroken.”	Projectplan Waterwet	Op pagina 21 van het Projectplan Waterwet staat: “De hoogteopgave bij de brug naar de voormalige kerncentrale (DD307) wordt uitgesteld tot de kerncentrale ontmanteld wordt. Plaatselijk wordt het binnentalud overslagbestendig gemaakt met een verholen (onder de grasmatten verborgen) harde bekleding.” Wij verhogen inderdaad de dijk pas nadat de kerncentrale afgebroken is, uitgaande van de huidige inzichten qua waterveiligheid en planning van afbraak van de kerncentrale. Tekst op pagina 21 van het Projectplan Waterwet vervangen door: “Een eventuele dijkverhoging bij de brug naar de “Kernenergiecentrale in toestand van veilige insluiting” (DD307) vindt plaats nadat de centrale is afgebroken.” Tekst in tabel 4.1 van Projectplan Waterwet wordt aangepast.
03	DT107 (+enkele meters)	Met de dijkversterkingsplannen wordt een boom die op ons grondgebied staat in een keer op het grondgebied van het waterschap geplaatst. Daar	Projectplan Waterwet	De boom met aanduiding 148 op de kaart staat niet op de juiste plaats op de kaart.

Nr.	Dijkpaal	Reactie	Betrekking op:	Antwoord
		zijn wij het niet mee eens. De boom staat op ons erf, wij verzorgen deze al ruim 15 jaar en stond ook al ingetekend in de voortuin inrichtingsplan van de vorige bewoners. Het bevreemdt ons dan ook ten eerste dat het Waterschap nu ineens de erfgrans anders positioneert.		Voor de boom is een kapvergunning aangevraagd. Voorafgaand aan de start van de werkzaamheden beoordelen we met de opdrachtnemer of de boom alsnog kan worden behouden (bijvoorbeeld door snoeien) of dat het noodzakelijk blijft om de boom te kappen.
		Wij zijn absoluut niet te spreken over de voorgenomen wegversmalling alsmede de plateau kruising. Naar onze mening brengt dit naast gevaarlijke situaties zowel bovenop als onder aan de dijk, ook geluidsoverlast van zowel hevig remmend verkeer als optrekkend verkeer. Daarnaast is de bocht die met de afrit naar beneden de kruising vormt in de plannen veel flauwer geworden én is de maximumsnelheid verhoogt van 50 naar 60 waardoor het verkeer alleen maar harder mag en kan gaan, zeker met de lange rechtstand in de richting van Dodewaard.	Verkeersplan	Deze zienswijze heeft geen betrekking op de besluiten binnen de gecoördineerde terinzagelegging. In de nota met daarin de reacties op het verkeersplan wordt deze zienswijze beantwoord.
04	DT 051 (minus enkele meters)	Indieners vrezen dat door de ophoging van de dijk (+/- 70 cm) het uitzicht minder wordt en de inkijk vanaf de dijk in het huis veel meer gaat worden.	Projectplan Waterwet	Uit de veiligheidsanalyse volgt dat de dijk verhoogd moet worden om aan de norm uit de Waterwet te voldoen. De dijkversterking is noodzakelijk om de veiligheid tegen overstromingen te verbeteren voor uw woning en andere woningen in de Betuwe. De weg op de dijk komt circa 10 m verder van de woning te liggen dan in de huidige situatie. De afstand van de woning tot de weg neemt ook toe van circa 33 m tot circa 43 m. Hierdoor is er geen onevenredige aantasting van het woongenot.
		Doordat de oprit door de ophoging een stuk hoger komt te liggen, zijn indieners van mening dat	Projectplan Waterwet	Op- en afritten van de dijk worden in het vervolg van het project nog nader uitgewerkt in een uitvoeringsontwerp. Uitgangspunt is dat de nieuwe situatie in

Nr.	Dijkpaal	Reactie	Betrekking op:	Antwoord
		het veel lastiger wordt om met de fiets naar boven te komen.		ieder geval niet slechter mag worden dan in de huidige situatie. De opmerkingen van de indiener zullen bij de nadere uitwerking beschouwd worden.
		Indieners zijn van mening dat door het rooien van diverse grote bomen de privacy afneemt en het geluid vanaf de dijk niet meer gedempt wordt.	Omgevingsvergunning, onderdeel kappen	Voor de dijkversterking dienen ter plaatse van het perceel van de indieners 2 bomen gekapt te worden, genummerd als 255 (treurwilg) en 256 (okkernoot), omdat deze bomen zijn gelegen in de berm en beheerstrook van de te versterken dijk. Voor boom 256 is ook een omgevingsvergunning kappen aangevraagd. We beoordelen echter met de opdrachtnemer of de boom gesnoeid moet worden of dat het noodzakelijk is om de boom te kappen.
		Indieners kunnen niet instemmen met het verwijderen en niet terug mogen plaatsen van het hekwerk op de oude plaats omdat de kinderen en de hond niet meer buiten kunnen spelen/verblijven.	Projectplan Waterwet	Het hekwerk van indieners bevindt zich in de berm en beheerstrook van de dijk en dient derhalve te worden verwijderd. Tijdens de werkzaamheden wordt in overleg met het waterschap een tijdelijke afrastering geplaatst. Na de werkzaamheden kan een hekwerk op eigen grond worden geplaatst. De kosten hiervoor worden vergoed.
		Indieners zouden graag zien dat het waterschap met alle werkzaamheden buitendijks blijft, en vinden dat daar voldoende plaats is.	Projectplan Waterwet	De dijkversterking ter plaatse wordt buitendijks uitgevoerd en schuift circa 10m naar de rivier toe. De bestaande dijk moet echter ook worden afgegraven tot een berm. Daardoor zijn er ook binnendijks, ter plaatse van de indieners, ook nog werkzaamheden nodig.
05		In de verleende watervergunning voor de herinrichting van de Willemspolder (fase 1) van 19 oktober 2022 met kenmerk RWS-2022/31799 is voorzien in het aanbrengen van een piping-scherm in de beschermingszone van de primaire Waterkering om bij te dragen aan de dijkversterkingsopgave. Uit het ter inzage gelegde plan blijkt niet op welke wijze rekening is gehouden met de vermindering van het risico op piping als gevolg van onze projecten.	Projectplan Waterwet	In de pipingberekeningen die ten grondslag liggen aan het Projectplan Waterwet voor de dijkversterking is rekening gehouden met de huidige weerstand in de uiterwaard ter plaatse. In de Watervergunning voor de ontgronding voor de indiener is aangegeven dat men minimaal de huidige weerstand dient terug te brengen. In het uitvoeringsplan voor de ontgronding en de herstelmaatregelen moet dit laatste daarom worden gegarandeerd. Het is op dit moment onduidelijk of en in welke mate het project van indiener een bijdrage levert aan het verminderen van het risico op piping. Dit is afhankelijk van de weerstand die de teruggebrachte grond heeft in de nieuwe situa-

Nr.	Dijkpaal	Reactie	Betrekking op:	Antwoord
		We vragen u om dit inzichtelijk te maken. In het bijzonder vragen wij u om aan te geven op welke wijze dit is meegenomen in de berekeningen die ten grondslag liggen aan het dijkontwerp en op welke wijze dit in de afweging van varianten/alternatieven bij de milieueffectrapportage is betrokken. Deze informatie hebben wij namelijk nodig om het uitvoeringsplan ingevolge de aan ons verleende watervergunning op een zorgvuldige manier op te kunnen stellen. Daarin wordt aangegeven op welke wijze de kwaliteit van de nieuwe aanvulling en de wijze van aansluiting op de afsluitende laag (formatie van Waalre) wordt gerealiseerd, rekening houdend met het ontwerp van de dijkversterkingsmaatregel van het waterschap op het betreffen dijktraject. Wij wijzen erop dat de ter inzage gelegde stukken gecoördineerd worden voorbereid en dat deze procedure daarom bij uitstek geschikt is om op een integrale manier rekening te houden met bestaande situaties en besluiten, waaronder verleende watervergunning. Voorkomen moet worden dat stukken die gecoördineerd worden voorbereid, door tijdsverloop niet meer op elkaar aansluiten. Wij wijzen er bijvoorbeeld op dit punt op dat het projectplan en MER is gedateerd 23 september 2022, terwijl het besluit tot het ter inzage leggen al is genomen op 21 juni 2022.		tie. De weerstand in de nieuwe situatie is op dit moment onbekend. In de berekeningen is daarom rekening gehouden met de huidige weerstand. Er is geen rekening gehouden met een eventuele extra weerstand in de nieuwe situatie, omdat de extra weerstand onbekend is. Volgens de vergunningsvoorwaarden moet indiener minimaal de huidige weerstand terugbrengen. Het project van indiener heeft daarom geen rol gespeeld in de alternatieven of in de afweging van de alternatieven. De indiener dient volgens de vergunningsvoorwaarden minimaal de huidige weerstand in de grond terug te brengen. Dit uitgangspunt dient de indiener mee te nemen in haar uitvoeringsplan en aan te tonen bij de uitvoering. Het projectplan waterwet en het milieueffectrapport liggen aan de basis van het besluit van het College van Dijkgraaf en Heemraden van 21 juni 2022. Na 21 juni 2022 zijn de vergunningaanvragen ingediend bij o.a. de provincie Gelderland. Op verzoek van de provincie heeft vervolgens een aanvulling plaats gevonden voor de vergunningaanvraag Wet natuurbescherming-gebieden. Deze aanvulling is ook verwerkt in het projectplan Waterwet en het milieueffectrapport. Daarom hebben deze documenten een latere datum gekregen. Aan het verzoek om het plan aan te passen zal op basis van deze toelichting geen gevolg worden gegeven.

Nr.	Dijkpaal	Reactie	Betrekking op:	Antwoord
		Wij verzoeken u om het plan op dit punt te verduidelijken (aan de hand van de huidige stand van zaken) voordat tot vaststelling wordt overgegaan.		
		Ad 2. Vergroten buitenbeschermingszone ter beperking van dijkversterkingsopgave Het projectplan gaat uit van een grotere benodigde beschermingszone dan de voorheen gehanteerde 150 meter. Voor de Willemspolder en Gouverneurspolder gaat het – in aanvulling op de bestaande zone van 150 meter – om een extra buitenbeschermingszone van 250 tot 300 meter. De nieuwe buitenbeschermingszone zijn met toelichting opgenomen in bijlage 6. Zoals in deze bijlage zelf ook wordt aangegeven, vindt binnen de beoogde extra buitenbeschermingszone in de uiterwaarden van projectgebied Neder-Betuwe ontgroning plaats ten behoeve van de winning van grondstoffen (klei en zand) en natuurinrichting, of zijn daar concrete plannen voor. Ook op de eigendommen van ontgraver is dat het geval. Het waterschap is bekend met onze plannen voor de herinrichting van de Willemspolder en Gouverneurspolder, op basis van onze gebiedsvisie Midden-Waal en het MER, bestemmingsplan en vergunningen voor Willemspolder fase 1. Aangegeven wordt dat diepe ontgroningen volgens de Keur onder bepaalde voorwaarden zijn toegestaan binnen de Buitenbeschermingszone en dat dit in de praktijk betekent dat er voldoende	Projectplan Waterwet	De nieuwe buitenbeschermingszone heeft een breedte van 100 tot 150 m. De totale beschermingszones (buitenbeschermingszone en beschermingszone) hebben daardoor een breedte van 250 tot 300 m. De buitenbeschermingszone is in aanvulling op de beschermingszone met een breedte van 150 m. Mogelijkheden voor ontgroningen in de buitenbeschermingszone Diepe ontgroningen, zoals aangegeven door indiener, zijn onder bepaalde voorwaarden toegestaan binnen de buitenbeschermingszone. Een aanvraag voor een ontgroning toetst het waterschap aan de Keur Waterschap Rivierenland 2014 en de bijbehorende beleidsregels. Voor afgravingen in zowel beschermings- als buitenbeschermingszone is dit beleidsregel 5.23: 'Afgravingen in (buiten)beschermingszones van waterkeringen'. In deze beleidsregel zijn o.a. de volgende toetsingscriteria opgenomen: “2. Bij ontgroningen buitendijs moet de volgende afstand tot de waterkering aangehouden worden: a. binnen 50 meter van de buitenteen van de waterkering is geen ontgroning toegestaan; b. tussen 50 meter van de buitenteen van de waterkering en het einde van de <i>beschermingszone</i> is alleen een ondiepe ontgroning toegestaan mits de ontgroning boven de gemiddelde zomerwaterstand plaatsvindt en een minimaal kleidek van 1,50 meter aanwezig blijft, of verdicht wordt aangebracht.

Nr.	Dijkpaal	Reactie	Betrekking op:	Antwoord
		grond (lees: weerstand) wordt teruggebracht zodat de eindsituatie voldoende veilig blijft. Het is ons onvoldoende onduidelijk of en zo ja op welke voorwaarden de beoogde ontgronding en herinrichting in de Willemspolder en Gouverneurspolder binnen de extra buitenbeschermingszone nog mogelijk is. Dit levert beperkingen op voor de geplande ontwikkelingen in deze uiterwaarden en zet de gebieden voor een deel 'op slot'. De ter inzage gelegde stukken bieden hier geen duidelijkheid over, terwijl van het bestuursorgaan wel mag worden verwacht dat en op welke manier hier rekening mee is gehouden. In uw projectplan Waterwet en in het MER dat hieraan ten grondslag ligt ontbreekt een adequate beoordeling van het effect van de extra buitenbeschermingszone op ontwikkelingen in uiterwaarden in het algemeen, en onze projecten in de Willemspolder en Gouverneurspolder (die bij het waterschap bekend zijn) in het bijzonder.		3. In de <i>buitenbeschermingszone</i> zijn (diepe) ontgrondingen alleen toegestaan, als door het hydrologisch en geotechnisch onderzoek is aangetoond dat er geen negatief effect is op de algehele standzekerheid van de waterkering." De ontgrondingen die mogelijk nog gaan plaatsvinden in de toekomst in de buitenbeschermingszone in de Willemspolder en de Gouverneurspolder dienen aan dezelfde voorwaarden te voldoen als de vergunningen die al zijn afgegeven ten behoeve van de ontgronding Willemspolder fase 1. Het waterschap heeft twee documenten opgesteld waarin de afweging is gemaakt tussen een extra buitenbeschermingszone en andere maatregelen om het gevaar van piping te voorkomen. Dit zijn de documenten bijlage 6 bij projectplan Waterwet "Technische onderbouwing beschermingszone voorland" en "Toelichting op voorlandbescherming". Dit laatste is een bijlage bij het besluit van het College van Dijkgraaf en Heemraden van 21 juni 2022. In dijkversterking Neder Betuwe is de piping scope vastgesteld volgens de zogenaamde beslisboom piping. Deze aanpak is opgesteld door Waterschap Rivierenland en de POV Piping vanuit het HWBP. Op basis van de beslisboom is voor delen van uiterwaarden bepaald dat er voldoende voorland aanwezig is en er geen maatregelen benodigd zijn, zoals het plaatsen van schermen. Daarbij is eveneens aangesloten op het beleid van het Waterschap Rivierenland (Ontwerpuitgangspunten Primaire Waterkeringen), waarbij wordt uitgegaan van zo-

Nr.	Dijkpaal	Reactie	Betrekking op:	Antwoord
		De analyse (o.a. in tabel 5-1 'Samenvatting analyse beschermingszone in voorland') is voor ons niet navolgbaar. Het is onduidelijk op basis van welke bronnen en kentallen u tot kwantificering van de effecten bent gekomen en op basis van		genaamde uitgestelde pipingmaatregelen. Dat betekent dat wanneer er voldoende weerstand in het huidige voorland is, hiervan wordt uitgegaan in de berekeningen en geen pipingschermen worden aangebracht in de dijk. In bijlage 6 bij het Projectplan Waterwet (Technische onderbouwing beschermingszone voorland) is onderzocht welke lengte minimaal in het voorland (uiterwaard) nodig is voor piping. Bij het uitbreiden van de beschermingszone blijven ontgravingen mogelijk. Wat van belang is, is dat er voldoende weerstand blijft tegen piping. In de praktijk moet de ontgraver aantonen dat de weerstand niet vermindert. Op basis van technische, juridisch en financiële aspecten is een integrale afweging gemaakt tussen voorlandbescherming en alternatieven voor het voorkomen van piping in het document "Toelichting op voorlandbescherming". Deze afweging is onderdeel geweest van de besluitvorming door het bestuur van het Waterschap bij het Ontwerp Projectplan Waterwet. De betreffende documenten zijn openbaar. Het behouden van de huidige situatie in het voorland is geen onderdeel van het milieueffectrapport, omdat dit geen milieueffecten heeft. De plannen van indiener zijn niet meegenomen in het projectplan. Van de ontgrondingsplannen (vervolgfasen) zijn alleen schetsen in de visie Midden Waal beschikbaar. De ontgrondingen maken geen onderdeel uit van de dijkversterking. Het aanwijzen van de buitenbeschermingszone maakt ontgrondingen niet onmogelijk zoals blijkt uit de vergunningen voor Willemspolder fase 1. De kwantificering van de effecten is beschreven in de hoofdstukken 2, 3 en 4. De hoeveelheid grond die bij het alternatief minder kan worden gewonnen, is bepaald op basis van expert judgement. Dit is geen exacte hoeveelheid. In de kolom nadeel is dit daarom niet gekwantificeerd.

Nr.	Dijkpaal	Reactie	Betrekking op:	Antwoord
		welke wegingsfactoren u een beoordeling hebt gemaakt. Daarbij vragen wij u inzichtelijk te maken hoe u de kosten van fysieke maatregelen zoals piping- en heave-schermen heeft afgewogen tegen het instellen van gebruiksbeperkingen, in casu een extra buitenbeschermingszone. Wij missen op dit punt een gedegen belangenafweging bij het projectplan en een afweging van varianten en alternatieven in het MER alsook een onderbouwing wat de gevolgen van de alternatieven zijn voor onze projecten (en die bij het waterschap bekend zijn).		Bij het maken van een keuze is er geen gebruik gemaakt van wegingsfactoren.
		Ad 3. Overige raakvlakken met Projecten in Willemspolder en Gouverneurspolder Hoewel in paragraaf 2.3 van het Projectplan Waterwet (Referentie: WATRC_BF6777-114-105_R0096_901971_c2.0, Status: S0/C2.0, Datum: 23 september 2022) wordt aangegeven dat onze projecten in de uiterwaarden Gouverneurspolder en Willemspolder een raakvlak vormen met de dijkversterking wordt ons niet duidelijk op welke wijze rekening is gehouden met deze raakvlakken. Dit moet in het kader van het projectplan (en het MER) echter wel inzichtelijk worden gemaakt. Inmiddels zijn wij samen met de dijkversterkingsorganisatie van het waterschap bezig met het opstellen van een raakvlakkenanalyse.	Projectplan Waterwet	In het MER is aangegeven dat het Waterschap Rivierenland en indiener overleg voeren om elkaar te informeren. Indiener is volgens de vergunning verantwoordelijk om ervoor te zorgen dat de ontgronding geen invloed heeft op de dijkstabiliteit. Daar waar bij de uiterwaardontwikkeling compensatie nodig is (bijv. van effecten op gebied van rivierkunde of natuur), wordt dit binnen datzelfde project opgelost. Hetzelfde geldt voor de dijkversterking. De projecten zijn dus qua compensatie niet van elkaar afhankelijk. De voornaamste raakvlakken hebben vooral betrekking op de fasering en planning van werkzaamheden. Het aantal fysieke raakvlakken is beperkt. Derhalve wordt hier ook niet expliciet op ingegaan in het Projectplan en MER. Dit met uitzondering van de aanpassing van de buitenbeschermingszone die wel is beschreven in het Projectplan.

Nr.	Dijkpaal	Reactie	Betrekking op:	Antwoord
		Deze analyse kan nader uitgewerkt worden in een zogenaamde klanteisenspecificatie (KES). Naar ons oordeel dient een dergelijke analyse onderdeel uit te maken van het projectplan. Nu deze ontbreekt is het niet herleidbaar in hoeverre rekening is gehouden met de raakvlakken met ontwikkelingen in de directe omgeving van de dijkversterking.		
		Indiener merkt op dat in het MER, bij de omschrijving van de autonome ontwikkelingen, projecten moeten worden genoemd waarover formele besluiten zijn genomen en projecten die 'in voorbereiding' zijn (waarover nog geen formele besluiten zijn genomen). Vinden daarom dat het Project Willemspolder fase 1 daarom in het projectplan en (in de referentiesituatie bij) het MER moet worden beschouwd als uitgangspunt voor de dijkversterking en daar ook als zodanig te	MER	Een terechte opmerking van indiener. De tekst wordt aangepast. Tekst in paragraaf 5.1 van Milieueffectrapport (MER) wordt aangepast. De tekst "in voorbereiding" wordt aangepast aan "projecten waarover besluiten zijn genomen".

Nr.	Dijkpaal	Reactie	Betrekking op:	Antwoord
		worden opgenomen als 'projecten waarover formele besluiten zijn genomen'.		
		Indiener vindt het niet duidelijk op welke wijze het advies van de commissie voor de milieueffectrapportage over reikwijdte en detailniveau van het milieueffectrapport (d.d. 25 oktober 2018 / projectnummer: 3334) is betrokken bij het opstellen van het MER. Ze missen met name een beschrijving van: • Eventuele onzekerheden in de beoordeling van de veiligheidsopgave; • De trechtering van individuele maatregelen per dijkvak naar het voorkeursalternatief voor de gehele dijk (de verkenningsfase), waarbij duidelijk is hoe milieuargumenten daarbij een rol spelen; • De milieugevolgen van de alternatieven in de realisatiefase (aanleg/inrichting) en de eindsituatie (beheer, onderhoud en gebruik) en mogelijke maatregelen om negatieve gevolgen te beperken; • De uitvoerbaarheid binnen de kaders van de Wet natuurbescherming.	MER	Onzekerheden in veiligheidsopgave In de periode na 2018 zijn diverse onderzoeken uitgevoerd waardoor deze onzekerheden in de veiligheidsopgave zijn weggenomen. Dit had betrekking op 'probabilistisch rekenen', aanvullend bodemonderzoek en een nadere analyse op 'pipegroei'. De Commissie milieueffectrapportage heeft in haar definitieve advies over het milieueffectrapport hierover geen melding gemaakt. Trechtering maatregelen De trechtering van individuele maatregelen naar het VKA is beschreven in hoofdstuk 3 van het MER. Per dijkvak zijn relevante alternatieven ontwikkeld in de verkenningsfase van het project. De alternatieven zijn beoordeeld op milieueffecten, kosten en gevolgen voor belanghebbenden in de omgeving. Op grond daarvan is een Voorkeursalternatief gekozen. In bijlage 2 Ontwerpdocumenten Verkenningsfase bij het MER is dit beschreven. Het Voorkeursalternatief is vervolgens nader uitgewerkt in een Definitief Ontwerp. Ook van het Definitief Ontwerp zijn milieueffecten bepaald, die zijn beschreven in het MER (hfst. 6). De Commissie milieueffectrapportage heeft in haar definitieve advies over het milieueffectrapport hierover geen melding gemaakt. Milieugevolgen van alternatieven De milieueffecten van de alternatieven zijn beschreven in de bijlage 2 Ontwerpdocumenten Verkenningsfase bij de MER. Op grond daarvan is een Voorkeursalternatief gekozen. Vervolgens is een definitief ontwerp uitgewerkt. De milieueffecten van het definitief ontwerp zijn opgenomen in hoofdstuk 6 van het Milieueffectrapport. De Commissie milieueffectrapportage heeft in haar definitieve advies over het milieueffectrapport hierover geen melding gemaakt.

Nr.	Dijkpaal	Reactie	Betrekking op:	Antwoord
				Uitvoerbaarheid Wet natuurbescherming De uitvoerbaarheid binnen de kaders van de Wet natuurbescherming is beschreven in bijlage 5 bij het MER. De ontwerpvergunning in het kader van de Wet natuurbescherming-gebieden is nog gebaseerd op de vrijstelling voor de aanleg van de dijkversterking. Deze is op 2 november 2022 komen te vervallen. Er zal een aanpassing van de vergunningsaanvraag plaatsvinden. De nieuwe ontwerpvergunning zal opnieuw ter inzage worden gelegd, zodat zienswijzen kunnen worden ingediend.
		Indiener betwijfelt of het dijkversterkingsproject terecht stikstofeffecten buiten de aanvraag om vergunning ingevolge de Wet natuurbescherming heeft gelaten.		De ontwerpvergunning in het kader van de Wet natuurbescherming-gebieden is nog gebaseerd op de vrijstelling voor de aanleg van de dijkversterking. Deze is op 2 november 2022 komen te vervallen. Er zal een aanpassing van de vergunningsaanvraag plaatsvinden. De nieuwe ontwerpvergunning zal opnieuw ter inzage worden gelegd, zodat zienswijzen kunnen worden ingediend.
06	DT046 – DD304	Indiener verzoekt de buitendijks gelegen strang langs de dijk tussen de Dalwagen en de Kerncentrale in Dodewaard tegelijkertijd met de dijkversterking te herstellen en te betalen uit het project dijkversterking.	Projectplan Waterwet	Het dijkontwerp raakt de strang niet en valt daarmee buiten de scope van het project. Daarmee is er geen directe aanleiding om vanuit het project de strang in zijn oorspronkelijke vorm terug te brengen.
07	DT179 (+ enkele meters)	Indiener gaat niet akkoord met de verlegging van de kabels en leidingen en zijn van mening dat ze kunnen worden gehandhaafd in de huidige vorm daar de dijk meer naar de rivier toe wordt verhoogd.	Projectplan Waterwet	In het dijkontwerp wordt ter plaatse van de indieners al naar buiten toe versterkt om de impact op binnendijkse waarden te beperken. De dijk nog meer naar buiten toe verplaatsen om verlegging van de kabels en leidingen te voorkomen leidt niet alleen tot hogere maatschappelijke kosten, maar vraagt ook meer ruimte aan de buitenzijde en beïnvloedt belangen als natuur en rivierruimte. Uit de integrale afweging volgt daarmee het huidige dijkontwerp.

Nr.	Dijkpaal	Reactie	Betrekking op:	Antwoord
08	DT107 (minus enkele meters)	<i>Afwatering ter hoogte van perceel F 176.</i> Omdat de dijk hier wordt verhoogd met 40-70 cm is indiener bevreesd dat er meer water van de dijk het perceel oploopt. Indiener verzoekt rekening te houden met deze problematiek en daarbij de waterafvoer schuin oostwaarts naar beneden te laten lopen, waarbij de tuin en parkeerplaats niet wordt doorkruist.	Projectplan Waterwet	Door de dijkversterking mag de overlast door aflopend hemelwater bij de tuin en de parkeerplaats niet verergeren ten opzichte van de huidige situatie. Of dit betekent dat er voorzieningen nodig zijn, bepalen we bij de nadere uitwerking van het dijkontwerp in de volgende projectfase samen met de opdrachtnemer. Er zijn namelijk meerdere factoren die hierbij een rol spelen. Voor het nemen van voorzieningen op locaties waar hemelwateroverlast optreedt, wordt tijdens de ontwerpfase gekeken waar de problemen precies ontstaan. Op basis van deze inzichten (waar en in welke mate) wordt in overleg met de desbetreffende perceeleigenaren bepaald welke maatregelen en/of voorzieningen getroffen worden en hoe deze worden ingepast. Het waterschap zal voor eventuele voorzieningen de kosten dragen wanneer de overlast is ontstaan als gevolg van de dijkversterking.
		<i>Weghalen van de boom aan de oostkant van de parkeerplaats.</i> Indiener verzoekt deze boom te sparen, ook omdat deze op een zichtbaar herkenbaar punt staat bij binnenkomst in Ochten.	Omgevingsvergunning, onderdeel kappen Projectplan Waterwet	De boom valt binnen het ruimtebeslag van de dijkversterking, omdat in dit geval kabels en leidingen moeten worden verlegd. Voor de boom is een omgevingsvergunning kappen aangevraagd. Voorafgaand aan de start van de werkzaamheden beoordelen we met de opdrachtnemer of de boom alsnog kan worden behouden (door eventueel snoeien) of dat het noodzakelijk blijft om de boom te kappen.
09	DT131 (minus enkele meters)	Indiener doet het voorstel om een extra fiets open afrit van de dijk te maken t.h.v. de Industrieweg op industrieterrein de Heuning in Ochten.	Verkeersplan	Deze zienswijze heeft geen betrekking op de besluiten binnen de gecoördineerde terinzagelegging. In de nota met daarin de reacties op het verkeersplan wordt deze zienswijze beantwoord.
10	DT070- DT065	Indiener verzoekt geen gras-betontegels toe te passen op het wegtracé Waalbandijk (de Snor)/Kruising Kalkestraat/Melkdreef (tussen de	Verkeersplan	Deze zienswijze heeft geen betrekking op de besluiten binnen de gecoördineerde terinzagelegging. In de nota met daarin de reacties op het verkeersplan wordt deze zienswijze beantwoord.

Nr.	Dijkpaal	Reactie	Betrekking op:	Antwoord
		dijkpaalnummers DT070 en DT065) mede vanwege de aanwezigheid van woningen (geluidsoverlast) en het feit dat hier geen dijkversterkingsopgave is.		
11	DT046 (+enkele meters)	De dijk wordt iets verlegd bij ons en de huidige oprit is slecht richting het westen te draaien, komende vanaf de woning. Beter zou de mogelijkheid zijn om boven op de dijk te kunnen opstellen zodat zowel een draai richting oost als west gemaakt kan worden. Vooral bij het inrijden vermijdt dit momenteel erg gevaarlijke situaties i.v.m. de te scherpe draai en beperkt zicht.	Projectplan Waterwet	De vormgeving van de individuele perceelstoegangen en uitritten is nog niet gedetailleerd in het Projectplan Waterwet opgenomen. Op- en afritten van de dijk worden in het vervolg van het project nog nader uitgewerkt in een uitvoeringsontwerp. Uitgangspunt is dat de nieuwe situatie in ieder geval niet slechter mag worden dan de huidige situatie. De opmerkingen van de indiener zullen bij de nadere uitwerking beschouwd worden.
		Indiener vreest dat de geplande grasbetonstenen op de nieuwe dijk veel lawaai maken en verzoeken om op hun deel van de dijk een geluidsarme oplossing te maken i.p.v. grasbetonstenen.	Verkeersplan	Deze zienswijze heeft geen betrekking op de besluiten binnen de gecoördineerde terinzagelegging. In de nota met daarin de reacties op het verkeersplan wordt deze zienswijze beantwoord.
		Omdat er vlak bij de woning een damwand wordt geplaatst, wenst indiener de woning vooraf mee te nemen in de schouwing, zodat eventuele ongewenste gevolgen door trilling vooraf en achteraf objectief vastgesteld kunnen worden.	Projectplan Waterwet	Schade als gevolg van trillingen is op voorhand niet uit te sluiten. Om te kunnen vaststellen of de schade het gevolg is van de uitvoering van de nieuwe waterkering, wordt bij woningen binnen de invloedssfeer voor risico op schade een bouwkundige nul-opname gemaakt voorafgaand aan de werkzaamheden. Tevens worden ruim voor de start van de werkzaamheden in de gevels van panden binnen de invloedssfeer van de maatregelen, meetbouten aangebracht. Door middel van de geplaatste meetboutjes, de bouwkundige nul-opname en het na afloop van het werk (bij schademelding) op te stellen eindopnamerapport, kan de relatie tussen de schade en de aanleg van de versterkte dijk worden vastgesteld en wordt door een schadedeskundige zo nodig de hoogte van de schade bepaald.

Nr.	Dijkpaal	Reactie	Betrekking op:	Antwoord
				Bewoners van woningen worden gedurende het gehele proces (vooraf en achteraf) geïnformeerd over de resultaten van de onderzoeken.
		Indiener verzoekt de woning buiten de bebouwde kom te laten liggen, omdat de aanpas-mogelijkheden dan groter zijn en anders mogelijk de wijze van afvalinzameling in de toekomst wijzigt.	Verkeersplan	Deze zienswijze heeft geen betrekking op de besluiten binnen de gecoördi-neerde terinzagelegging. In de nota met daarin de reacties op het verkeersplan wordt deze zienswijze beantwoord.
		Indiener heeft begrepen dat de inrichting aan de buitenzijde van de dijk ter hoogte van hun wo-ning(en), de uiterwaarden, niet wijzigen. Dat waarderen ze zeer.	Projectplan Waterwet	Wij danken indiener voor deze reactie.
12	DT064 – DT058	<u>Strijd rechtszekerheid</u> Allereerst blijkt uit de gesprekken dat de mate van detaillering van het huidige projectplan uiterst gering is. Veel wordt overgelaten aan de na-dere detaillering van de aannemer. Die nadere detaillering en maatwerkoplossingen maken daarmee geen deel uit van het plan en vallen niet onder inspraak. Terwijl de uitkomst van de na-dere detaillering ter plaatse van een naastgele-gen perceel gevolgen zou kunnen hebben voor ons terrein. Dit lijkt mij niet de juiste weg en in strijd met de rechtszekerheid. Wij zijn dan ook van mening dat de uitkomsten van alle gesprek-ken met alle belanghebbenden nu zouden moe-ten worden verwerkt in het plan, zodat eenieder daarover een zienswijze kan geven.	Projectplan Waterwet	Het projectplan bevat een ontwerp en geeft het ruimtebeslag aan van de werk-zaamheden. Dit ontwerp is vastgelegd in tekeningen in de bijlagen. Niet alle de-tails zijn in het projectplan uitgewerkt. Bijvoorbeeld de op- en afritten zijn nog niet uitgewerkt. Uitgangspunt is dat de nieuwe situatie in ieder geval niet slech-ter mag worden dan de huidige situatie. Over deze punten treden wij in overleg met de grondeigenaar. In het projectplan Waterwet wordt de normatieve toestand (richting, vorm, af-meting of constructie) van het waterstaatwerk vastgelegd. De Afdeling be-stuursrechtspraak van de Raad van State (ABRvS) heeft in eerdere gevallen ge-oordeeld dat in een projectplan enige mate van flexibiliteit mag worden gebo-den, mits er voldoende randvoorwaarden zijn gesteld en de milieueffecten van de gekozen uitwerking niet groter zijn dan die van het definitieve ontwerp. Zie ECLI:NL:RVS:2016:1229 ABRvS 29 oktober 2014, nr. 201309630/1/R6 (Zwakke Schakels Noord-Holland)

Nr.	Dijkpaal	Reactie	Betrekking op:	Antwoord
		<u>Dijkontwerp</u> In verschillende gesprekken met omgevingsmanagers van het Waterschap hebben we met het Waterschap afgesproken dat de onderhoudsstroken langs de werkterrein niet nodig zijn. Het terrein ligt dermate hoog dat de dijkelling kort genoeg is om vanaf de bovenkant te kunnen onderhouden. Voor ongeveer de helft van de scheepswerf is dit wel verwerkt in het “Dijkontwerp”, maar voor de westelijke helft blijkbaar niet. Verder blijkt dat het achterwege laten van de onderhoudstrook wel deels is verwerkt in het “Dijkontwerp”, maar niet in de toets van de ruimtelijke gevolgen. Indiener verzoekt om in alle documenten en vergunningen een consistente lijn te hanteren waarbij de onderhoudstrook achterwege wordt gelaten omdat deze vanwege beperkte hoogte van de dijk ten opzichte van het terrein van de scheepswerf niet nodig is. Dat geldt ook voor het bedrijfsterrein westelijk van de gebouwen nabij DT61 en DT62. Deze grond is, zoals al in eerdere gesprekken gesteld, door verjaring eigendom geworden aldus indiener.	Projectplan Waterwet	De indiener doelt op de buitendijkse beheerstroken onder aan de dijk met een breedte van 4 meter. In situaties waar sprake is van intensieve bebouwing langs de dijk zijn maatwerkoplossingen mogelijk zo ook in het geval van de indiener. Dit houdt in dat de beheerstrook niet wordt aangekocht door het waterschap maar in gebruik blijft bij indiener. De redenen om ter plaatse van perceel kadastraal bekend gemeente Dodewaard, sectie B, nummer 2155 en 2206 de eigendom en het gebruik bij indiener te behouden is dat: - de ondergrond niet aangepast hoeft te worden en de verharding gehandhaafd kan blijven; - de ruimte rond de gebouwen krap is en dat zonder gebruik van de beheerstrook de huidige essentiële logistieke bewegingen niet mogelijk zijn. In de huidige situatie heeft de strook grond in de legger de status van beschermingszone. In de nieuwe situatie zal deze status in de legger gaan wijzigen naar waterstaatswerk (primaire waterkering). De reden is dat de strook van 4 meter breed langs de dijk wel beschermd moet worden als onderdeel van de dijk (het waterstaatswerk). De gebruiksmogelijkheden voor de indiener worden ten opzichte van het huidige gebruik niet beperkt. Wel constateren wij dat abusievelijk een werkstrook ontbreekt, die nodig is om de dijk te kunnen versterken. Over het tijdelijk gebruik worden met indiener nadere afspraken gemaakt. Ambtshalve herstellen we dit in het Projectplan Waterwet. Dit doen we door op de kadastraal bekende perceel nummers 1865, 2152, 2206 en 2205 (tussen DT060 plus 10 meter en DT059 minus 50 meter) de ontbrekende werkstrook (breedte van 4 meter) toe te voegen. Het waterschap bestrijdt dat perceel gelegen westelijk van de bedrijfsgebouwen tussen DT62 en DT60 kadastraal bekend gemeente Dodewaard, sectie B, nummer 2484 verjaard is. Dit is een privaatrechtelijke claim. Het waterschap heeft een procedure om eventueel verjaarde grond te kunnen claimen. Wij verwijzen u naar deze procedure. Een eventuele verjaring kan niet

Nr.	Dijkpaal	Reactie	Betrekking op:	Antwoord
				worden behandeld binnen de publiekrechtelijke vaststellingsprocedure van een projectplan Waterwet.
		Ook zal de dijk breed genoeg moeten blijven c.q. worden om van de scheepswerf op een veilige manier de Dodewaardsestraat te kunnen bereiken. Het document '01 Ontwerp Verkeersplan' is voor indiener reden tot zorg nu in paragraaf 4.7 wordt beschreven dat de asfaltverharding een breedte krijgt van 4,60 meter. Blijkens de tekst is dit voldoende voor een vrachtwagen en personenauto om elkaar te passeren. Maar vrachtwagens komen elkaar tegen en er is sprake van een redelijke hoeveelheid groot landbouwverkeer. Indiener verzoekt om de 800 meter tussen de scheepswerf en de Dodewaardsestraat breder te maken zodat het vrachtverkeer goed uit de voeten kan.	Verkeersplan	Deze zienswijze heeft geen betrekking op de besluiten binnen de gecoördineerde terinzagelegging. In de nota met daarin de reacties op het verkeersplan wordt deze zienswijze beantwoord.
		<u>Verkeerssituatie</u> In het "Dijkontwerp" ontbreekt naar de mening van indiener de noodzakelijke duidelijkheid over de ontsluiting van het terrein. Minimaal is vereist dat de in- en uitrit aan weerszijden behouden blijft en voldoende gedimensioneerd blijft voor het grote vrachtverkeer van en naar de scheepswerf. Los van de breedte van de verharding wordt in de plannen geen duidelijkheid gegeven over het bereikbaar blijven van de bedrijven aan de Waalbandijk. De scheepswerf verzorgt planbaar onderhoud gedurende reguliere openingstijden,	Projectplan Waterwet	De vormgeving van de individuele perceelstoegangen en uitritten is nog niet gedetailleerd in het Projectplan Waterwet. Op- en afritten van de dijk worden in het vervolg van het project nog nader uitgewerkt in een uitvoeringsontwerp. Uitgangspunt is dat de nieuwe situatie in ieder geval niet slechter mag worden dan in de huidige situatie. De opmerkingen van de indiener zullen bij de nadere uitwerking beschouwd worden. Voor de bereikbaarheid tijdens de uitvoering zullen voorafgaand aan de daadwerkelijke uitvoeringswerkzaamheden nadere afspraken gemaakt worden met de indiener als er meer zicht is op de uitvoeringswijze en -planning.

Nr.	Dijkpaal	Reactie	Betrekking op:	Antwoord
		maar is ook beschikbaar voor acuut noodonderhoud buiten de reguliere openingstijden en zal dus 24/7 bereikbaar moeten zijn.		
		<u>Planologische gevolgen onduidelijk</u> De planologische inpassing van het dijkversterkingsplan is volstrekt onduidelijk. De omgevingsvergunning geeft hierover helaas ook geen duidelijkheid. Volgt er nu wel of geen wijziging van de bestemming voor de bij de dijkverbetering betrokken gronden? Uit document 'A4 Resultaten toetsing bestemmingsplannen', pagina 10, blijkt dat het dijkversterkingsplan niet past binnen de bestemming 'Bedrijf – Scheepswerf'. Aanpassing niet gewenst omdat schouwstrook eigendom blijft aldus indiener. Uit de tekst blijkt dat het stukje onderhoudstrook niet in de enkelbestemming 'Water – waterkering' valt. Blijkens het '00 Ontwerpbesluit omgevingsvergunning Dijkversterking Neder-Betuwe', pagina 16 halverwege, acht de gemeente het wenselijk om af te wijken van het bestemmingsplan. Indiener kan zich hier absoluut niet in vinden.	Omgevingsvergunning, handelen in strijd met de regels ruimtelijke ordening	De huidige bestemmingen zoals vastgelegd in het bestemmingsplan wijzigen niet. Om de realisatie van de dijkversterking planologisch mogelijk te maken, wordt er wel middels een omgevingsvergunning afgeweken van de huidige bestemmingen, aangezien de bestemmingen het beoogd gebruik inderdaad niet toestaan. In de omgevingsvergunning is beoordeeld of het afwijken van de bestemming in overeenstemming is met de goede ruimtelijke ordening en is daartoe in de omgevingsvergunning een ruimtelijke onderbouwing opgenomen. Naar verwachting zal de gemeente een dubbelbestemming Waterkering toepassen, wanneer het bestemmingsplan in de toekomst aangepast wordt.
		<u>Grondverwervingsplan</u> De onderhoudsstroken onderlangs de dijk staan deels aangemerkt als aankoop en deels als kleine vlakken werkstrook en zakelijk recht. De tekeningen zijn echter zo onduidelijk dat niet is te zien of er gebouwen worden geraakt en of de ontsluitingsroute rondom de gebouwen wordt geraakt.	Projectplan Waterwet	De grondverwervingstekeningen zijn inmiddels aangepast en in overeenstemming met de door het waterschap en indiener gevoerde gesprekken. De tekeningen zijn verstrekt aan de taxateur die namens het waterschap de minnelijke grondverwerving verzorgt en zullen door de taxateur aan indiener worden verstrekt.

Nr.	Dijkpaal	Reactie	Betrekking op:	Antwoord
		Wij hebben met het Waterschap afgesproken dat de onderhoudsstroken hier niet nodig zijn en niet worden aangekocht. Toch is dit voor een deel wel het geval. Oorzaak is dat het perceel kadastraal bekend als gemeente Dodewaard, sectie B, nummer 2484 niet op de grondaankooptekening is weergegeven. Dit perceel staat kadastraal weliswaar op naam van Waterschap Rivierenland, maar een deel van dit perceel behoort al decennialang tot de bedrijfskavel aldus indiener. Indiener stelt door middel van verjaring eigenaar te zijn geworden. Naar de mening van indiener dient de onderhoudsstrook langs de westelijke helft van de scheepswerf te vervallen.		De westelijke onderhoudsstrook vervalt niet. Enkel daar waar sprake is van bestaande intensieve bebouwing kan een uitzondering worden gemaakt om de eigendom van beheerstroken als onderdeel van de primaire waterkering niet te verkopen. In dit geval is echter geen sprake van een dergelijke uitzonderingsituatie. Het waterschap bestrijdt dat perceel gelegen westelijk van de bedrijfsgebouwen tussen DT62 en DT60 kadastraal bekend gemeente Dodewaard, sectie B, nummer 2484 verjaard is. Dit is een privaatrechtelijke claim. Het waterschap heeft een procedure om eventueel verjaarde grond te kunnen claimen. Wij verwijzen u naar deze procedure. Een eventuele verjaring kan niet worden behandeld binnen de publiekrechtelijke vaststellingsprocedure van een projectplan Waterwet. Kaart 13 van bijlage 4 uit PPWW is herzien
		<u>Walstroom</u> Voor een goede bedrijfsvoering is het voor het bedrijf noodzakelijk om op korte termijn te beschikken over een zware elektriciteit aansluiting. Schepen hoeven dan niet langer hun generatoren te laten draaien voor elektriciteit aan boord. Deze milieu-investering staat eind Q1 2023 gepland en als zodanig ook in de planning bij Liander b.v. Het daarvoor bedoelde trafostation wordt binnenkort geleverd. Met dit project is een voor indiener aanzienlijke investering gemoeid waarbij er, indien er vertraging optreedt, financiële schade wordt ondervonden. In het kader van	Projectplan Waterwet	Er is een passende leidingstrook opgenomen aan de buitenteen van de dijk voor realisatie van de elektriciteitsaansluiting. Deze strook is doorgegeven aan Liander. De strook is in groen aangegeven op: 05 Kaarten Kabels & Leidingen.pdf, blad 13.

Nr.	Dijkpaal	Reactie	Betrekking op:	Antwoord
		deze procedure verzoekt indiener om een passende leidingstrook in het dijkversterkingsplan op te nemen.		
13	DT115 (minus enkele meters)	Indiener zou het erg op prijs stellen als de huidige dijktrap bij de Bevrijdingssingel een aantal meters kan worden verplaatst.	Projectplan Waterwet	De vormgeving van de dijktrappen is nog niet gedetailleerd in het Projectplan Waterwet. Dijktrappen worden in het vervolg van het project nog nader uitgewerkt in een uitvoeringsontwerp. Uitgangspunt is dat de nieuwe situatie in ieder geval niet slechter mag worden dan in de huidige situatie. De opmerkingen van de indiener zullen bij de nadere uitwerking beschouwd worden. De trap wordt een aantal meters naar het westen verplaatst.
14	DT091 – DT092	Indiener ziet graag dat de ondiepe greppel in het driehoekig perceel NeBe 627 tijdens de uitvoering wordt gedempt, zodat het perceel beter aansluit aan perceel NeBe 635.	Projectplan Waterwet	Het aanpassen van greppels buiten het ruimtebeslag van de dijkversterking is geen onderdeel van het Projectplan Waterwet.
		Indiener verzoekt de huidige schuin op de dijk geplaatste afrit bij de dijkversterking haaks aan te leggen.	Projectplan Waterwet	De vormgeving van de individuele perceelstoegangen en uitritten is nog niet gedetailleerd in het Projectplan Waterwet. Op- en afritten van de dijk worden in het vervolg van het project nog nader uitgewerkt in een uitvoeringsontwerp. Uitgangspunt is dat de nieuwe situatie in ieder geval niet slechter mag worden dan in de huidige situatie. De opmerkingen van de indiener zullen bij de nadere uitwerking beschouwd worden.
		Indiener verzoekt de nieuwe afrit zoals in de huidige situatie ook weer te voorzien van een laag asfalt.	Projectplan Waterwet	De vormgeving van de individuele perceelstoegangen en uitritten is nog niet gedetailleerd in het Projectplan Waterwet. Op- en afritten van de dijk worden in het vervolg van het project nog nader uitgewerkt in een uitvoeringsontwerp. Uitgangspunt is dat de nieuwe situatie in ieder geval niet slechter mag worden dan in de huidige situatie. De opmerkingen van de indiener zullen bij de nadere uitwerking beschouwd worden.

Nr.	Dijkpaal	Reactie	Betrekking op:	Antwoord
15	DT78 – DT80	Beheerstrook In het nieuwe ontwerp is een beheerstrook opgenomen binnendijks. Het Waterschap meent deze beheerstrook nodig te hebben voor toekomstig beheer en onderhoud van de dijk. Dit betekent dat er onderlangs de dijk (binnendijks) een vlakke strook komt te liggen. Op dit moment liggen erfgronden namelijk tegen de helling aan wat wandelen nagenoeg onmogelijk maakt. Daarnaast gaan ook alle hekwerken verwijderd worden. Vanaf onze oprit kunnen wandelaars dan eenvoudig op deze vlakke strook binnendijks komen om deze strook als wandelpad te gebruiken. Wij hebben behoefte aan privacy en zien hier liever geen wandelaars. Op de dijk en buitendijks vinden wij dit veel logischer. Ik verzoek u op grond van bovenstaande om maatregelen te treffen om wandelaars (maar ook motorcrossers) te weren van de beheerstrook.	Projectplan Waterwet	In beginsel zijn de beheerstroken volgens het beleid van het waterschap openbaar. Het waterschap hanteert in de nota recreatief medegebruik van waterschapseigendommen het uitgangspunt dat recreatie zoals wandelen door een individuele wandelaar mogelijk is. Belangrijk daarbij is wel dat dit niet mag leiden tot schade of overlast. Wandelaars zijn over het algemeen toegestaan op de beheerstrook aan de buitenzijde. Zichtbare maatregelen tegen oneigenlijk gebruik van de beheerstrook zijn ongewenst omdat deze het beheer van de dijk belemmeren. Daarnaast zijn objecten (paaltjes, hekken, et cetera) op het talud aangrijpingspunten voor erosie van de dijkbekleding. Indien u motorcrossers ziet op de dijk kunt u dit melden bij het waterschap of politie. Er kan dan handhavend opgetreden worden.
		Verkeersmaatregelen In het verkeersplan is een plateau opgenomen ter hoogte van Waalbandijk 93 in Ochten. Dit plateau is gepland op een stuk dijk met veel bochten waar niet vaak te hard wordt gereden. Juist bij het lange stuk dijk bij Eldik worden topsnelheden gehaald. Wij zien de meerwaarde van dit plateau dan ook niet in. Aangezien het voor onze woning is verwachten wij trillingen en geluidsoverlast bovenop de al verhoogde geluidsoverlast door de grasbetontegels. Ik verzoek u op grond van bo-	Verkeersplan	Deze zienswijze heeft geen betrekking op de besluiten binnen de gecoördineerde terinzagelegging. In de nota met daarin de reacties op het verkeersplan wordt deze zienswijze beantwoord.

Nr.	Dijkpaal	Reactie	Betrekking op:	Antwoord
		venstaande om dit plateau te schrappen om geluidsoverlast en ongewenste trillingen in onze woning te voorkomen.		
		Grasbetontegels (bermverharding) Wij zijn teleurgesteld in de keuze voor grasbetontegels langs het wegdek. Deze grasbetontegels zijn niet bedoeld als wegverbreding, echter de dijk is vandaag de dag al veel te smal voor het verkeer wat over de dijk komt. Deze strook zal dus bij passeren eigenlijk altijd in gebruik zijn. Grote landbouwcombinaties van agrariërs en boomkwekers passeren elkaar continu. Daarnaast is er met regelmaat ook vrachtverkeer ter hoogte van onze woning op de dijk. Deze maatregel met betrekking tot bermverharding levert ons enkel meer geluidsoverlast en trillingen op. Voornamelijk landbouwcombinaties hebben 'losliggende' materialen bij zich die gaan stuiteren zodra zij over deze strook rijden. Ik verzoek u op grond van bovenstaande om de grasbetontegels te vervangen voor een vlakke bermverharding.	Verkeersplan	Deze zienswijze heeft geen betrekking op de besluiten binnen de gecoördineerde terinzagelegging. In de nota met daarin de reacties op het verkeersplan wordt deze zienswijze beantwoord.
16	DT073 (plus en minus)	Momenteel is er nog geen duidelijkheid en staan er nog opties open over de wijze van uitvoering en afwerking van de dijk. Het voorliggende projectplan zorgt voor enorme impact op ons perceel. Er zijn alternatieven toegezegd om de im-	Projectplan Waterwet	Zoals aangegeven in het Projectplan Waterwet wordt de aansluiting vanuit de binnenberm richting het omliggende maaiveld vormgegeven met een relatief steil talud van ca. 1:3. Door toepassing van een 'wig' met een flauwer talud van 1:6 wordt de overgang van de berm naar het achterland verzacht, waardoor medegebruik beter mogelijk is. De mogelijkheid voor een wig wordt aangeboden aan grondeigenaren, zodat zij delen van de berm (op hun eigen grond)

Nr.	Dijkpaal	Reactie	Betrekking op:	Antwoord
		pact te verminderen maar niet in het plan opgenomen, Daarom is er vanuit ons ook nog geen toestemming en overeenkomst om de (tijdelijke) werkzaamheden uit te voeren op ons perceel, dan wel zro te vestigen. Het afwerkingstalud staat nog niet vast en er zijn meerdere mogelijkheden namelijk 1:6 of 1:3 talud. Bij een afwerking van 1:6 talud is er geen werkruimte benodigd en daarmee geen verstoring. Hetgeen door het Waterschap Rivierenland is bevestigd per email 13 mei 2022 (in bijlage) Bij het houden van een 1:3 talud schijnt er tijdelijke werkruimte dan wel een beheerstrook nodig te zijn, welke tot op de stam komt van de boom (Paulownia) in onze tuin. In afstemming en overleg (gespreksverslag 15 april 2022, bevestiging per email 13 mei 2022) is vastgesteld en overeengekomen dat de grote boom (Paulownia) kan blijven staan en niet gekapt gaat worden en een 1:6 talud wordt toegepast waarbij geen werkzaamheden op ons perceel nodig zijn. Indien nu tijdelijke werkruimte wordt ingericht zal dit tot enorme schade dan wel mogelijk dood van de boom betekenen, vanwege ingrijpende snoei van de takken en toeneemende bodemverdichting op het wortelpakket. In de boom zit tevens een nestkast welke aan de steenuil onderdak geeft en waar ook regelmatig jonge steenuilen uit voort komen.		kunnen gebruiken in de toekomstige situatie. Bij een talud 1:6 is geen onderhoudsstrook nodig. De afspraak over een eventueel 1:6 talud wordt vastgelegd in een overeenkomst met de grondeigenaar. Voor de stabiliteit van de dijk wordt bij de zuidelijke punt van uw perceel een berm aangelegd. Deze berm wordt gemaakt door de huidige dijk af te graven. Door deze keuze is het ruimtebeslag op uw perceel zeer beperkt. Het afgraven van de dijk betekent dat er hier werkzaamheden moeten worden uitgevoerd. Daarom is het noodzakelijk voldoende ruimte te reserveren voor een werkstrook. Deze werkstrook is in het Projectplan opgenomen. Zoals met indiener afgesproken zal de betreffende boom niet worden gekapt. De boom valt buiten het ruimtebeslag. De takken van deze boom hangen erg laag en het is mogelijk dat deze gesnoeid moeten worden. Wij zullen proberen om de takken zo veel mogelijk te sparen.

Nr.	Dijkpaal	Reactie	Betrekking op:	Antwoord
		Wij verzoeken u in onze specifieke situatie en de werkzaamheden op eigen grond van het waterschap uit te voeren, geen tijdelijke werkstrook te hanteren en de zakelijk recht strook te laten vervallen zodat de boom geen schade ondervind, overlast tot een minimum wordt beperkt en de steenuilen kunnen blijven broeden, zoals ook toegezegd in de correspondentie d.d. 13 mei 2022.		
17	DT059 (plus enkele meters)	Het waterschap stelt dat het nodig is te beschikken over het eigendom van een aantal langs de dijk gelegen (delen van) percelen. De argumentatie voor de <i>noodzaak</i> van het <i>eigendom</i> van ontbreekt ons inziens. In ons geval bestaat de door het waterschap aan te leggen grond uit de aanleg van een beheerstrook_ Het is ons onduidelijk welk doel deze beheerstrook dient. Wij vragen u om uw voorgenomen plan voor het beschikken over eigendom van een aantal percelen nader te onderbouwen.	Projectplan Waterwet	In het beleid van Waterschap Rivierenland is vastgelegd dat de kernzone in eigendom van het waterschap moet zijn om daarmee haar primaire taak en zorgplicht te kunnen uitvoeren en een veilige dijk te kunnen garanderen. De beheerstrook maakt onderdeel uit van de kernzone van de waterkering. Publiekrechtelijk is de kernzone van de waterkering van belang voor het uit kunnen voeren van een doelmatig beheer en inspecties door het waterschap aan het waterstaatswerk. Daarom wordt in het Eigendommenbeleid 2019 gekozen voor het volledig in eigendom verwerven van deze zone.
		In de ontwerpkeuze voor het wegprofiel binnen het ter inzage gelegde 'Ontwerp Verkeersplan' kiest men voor een asfaltloper vermeerderd met een betonrand aan de riviervoorzijde en een grasbetonstrook aan de landzijde. De grasbetonstrook zou noodzakelijk zijn voor waterveiligheid om de dijk te beschermen tegen wateroverslag. Meer gesloten en geluid- en trillingsarmere varianten	Verkeersplan	Deze zienswijze heeft geen betrekking op de besluiten binnen de gecoördineerde terinzagelegging. In de nota met daarin de reacties op het verkeersplan wordt deze zienswijze beantwoord. Overgangen van harde (asfalt) naar zachte bekleding (grasmat) zijn qua waterveiligheid zwakke punten in de bekleding (dit is de buitenste laag op de dijk). Bij een maatgevend overslagdebiet van 10 l/s/m moet de dijk voldoende erosiebestendig zijn door een overgangsconstructie aan te brengen tussen het asfalt en

Nr.	Dijkpaal	Reactie	Betrekking op:	Antwoord
		zijn volgens het waterschap geen optie. Ons inziens ontbreekt de onderbouwing van de noodzaak voor een grasbetonstrook ten opzichte van andere opties. Bij de huidige dijk is aan weerszijden sprake van een onverharde berm van +1-40cm. Deze berm is ons inziens goedkoop, trillings- en geluidsarm en voldoet ook prima om de snelheid van passerend verkeer te limiteren. Tevens is de onverharde berm waterdoorlatend, net zoals een grasbetonstrook. Wij vragen u de waterbouwkundige noodzaak voor een grasbetonstrook ten opzichte van andere opties (zoals de huidige onverharde berm) te onderbouwen. Er is akoestisch onderzoek naar de nokkentangegelvlak uitgevoerd door het waterschap. In de ter inzage liggende plannen is men echter voornemens de 'meander' grasbetontegel aan te leggen. Zoals uit het klankbordgroepadvies op de Gastvrije Waaldijk blijkt zou de gemiddelde grasbetontegel tot wel 800m omtrek geluidsoverlast kunnen geven. Mocht een dergelijke tegel strikt noodzakelijk zijn wegens gedegen onderbouwde waterbouwkundige redenen, dan vragen wij u de meest geluid- en trillingsarme tegel te kiezen.		het gras (kapotte bekleding is niet erosiebestendig). Een grasbetontegel is zo'n constructie.

Nr.	Dijkpaal	Reactie	Betrekking op:	Antwoord
		De rapportage van het akoestische onderzoek van de dijkversterking Neder-Betuwe ontbreekt voor zover wij kunnen nagaan binnen de ter inzage gelegde stukken en zou ons inziens hier wel deel van moeten uitmaken zodat eenieder zich op de hoogte kan stellen van de akoestische gevolgen van het ontwerp verkeersplan. Wij verzoeken u ook het rapport Dijkversterking Neder Betuwe - Akoestisch rapport, opgesteld door Royal HaskoningDHV ter inzage te leggen.	Verkeersplan	Het akoestisch rapport is wel ter inzage gelegd, maar is per abuis niet op de website van het waterschap geplaatst. Het akoestisch onderzoek is inmiddels alsnog beschikbaar gesteld op de website.
		Binnen dit rapport wordt getest d.m.v. een aanhanger die met 1 wiel over de grasbetonstrook rijdt. Hieruit volgt dat t.o.v. asfalt de geluidshinder met 3,6dB toeneemt. Indien er vraagt zich af wat de hinder is wanneer een auto met twee wielen, laat staan de veelvuldig van de dijk gebruikmakende zware agrarische voertuigen over deze stroken rijdt. Wordt de norm van gemiddeld 1,5 dB geluidsverhoging over een etmaal dan nog steeds gehaald? Wij verzoeken u de geluidshinder van grasbetonstroken te onderzoeken in relatie tot het type verkeer dat van de dijk gebruik maakt.	Verkeersplan	Deze zienswijze heeft geen betrekking op de besluiten binnen de gecoördineerde terinzagelegging. In de nota met daarin de reacties op het verkeersplan wordt deze zienswijze beantwoord. De wijze waarop de geluidssterkte is berekend is toegelicht in het akoestisch rapport.
		Wanneer dergelijke zware agrarische voertuigen over de huidige dijk rijden trilt ons gehele huis; in het huidige rapport wordt helaas enkel naar de	Verkeersplan	Deze zienswijze heeft geen betrekking op de besluiten binnen de gecoördineerde terinzagelegging. In de nota met daarin de reacties op het verkeersplan wordt deze zienswijze beantwoord.

Nr.	Dijkpaal	Reactie	Betrekking op:	Antwoord
		geluidsproductie en niet naar de trillingen veroorzaakt door grasbetonstroken gekeken. Leveren grasbetonstroken meer of minder trillingen op t.o.v. de huidige onverharde berm? Wij verzoeken u een analyse naar de trillingen veroorzaakt door de eventueel aan te leggen grasbetonstroken dan wel alternatieve opties uit te voeren.		
18	DT174 – DT186	Nieuwe afspraken Indiener kan zich niet verenigen met de in het Ontwerp-projectplan opgenomen buitenbeschermingszone, gezien de verdergaande beperkingen voor de kleiwinning ten opzichte van de laatste leggerwijziging van 2016 en daaropvolgende afspraken met het waterschap en provincie. Indiener stelt dat overleg met college GS en WSRL heeft geresulteerd in nieuwe afspraken over de wijze van kleiwinning. Ook stelt de indiener: <i>‘De recente afspraken zoals gemaakt met de uw college en WSRL dienen te worden gerespecteerd.’</i> Indiener is al sinds de laatste leggerwijziging van 2016 in overleg met het Waterschap Rivierenland (WSRL) over de (financiële consequenties van de) destijds in het leven geroepen beschermingszone. Deze zone leverde namelijk ingrijpende beperkingen op voor de sinds jaar en dag vergunde kleiwinning, met grote schade tot gevolg.	Projectplan Waterwet	Indiener verwijst in de zienswijze naar afspraken met het college van GS en Waterschap Rivierenland, maar het is niet duidelijk welke afspraken worden bedoeld. Ons zijn geen andere juridisch bindende afspraken bekend dan de geldende vergunningen en andere vigerende (beleids-)kaders, noch dat er sprake is van recente afspraken die onder wederzijdse instemming schriftelijk tot stand zijn gekomen. Het klopt dat waterschap en indiener overleg voeren over het behoud van weerstand en de belangen van indiener. Indiener van de zienswijze heeft al geruime tijd een ontgrondingsvergunning (volgens indiener als sinds de jaren '60). Echter, de vergunning had een einddatum en de vergunning is niet tijdig, volledig benut. De ontgrondingsvergunning is eind 2021 verlengd en hierbij is rekening gehouden met de belangen van het waterschap, onder meer via voorwaarden over voldoende weerstand in het voorland (ook buiten de huidige beschermingszone). Er zijn geen bezwaren ingediend tegen deze (verlenging van de) vergunning. De voorwaarden voor weerstand zijn onderdeel van de ontgrondingsvergunning van indiener. Hierbij verwijzen wij naar de Rapportage 1061-124 (betreft: Verg76-555 aanvullende informatie verlengingsverzoek) en specifiek de tabel in bijlage 3 Eisen WSRL met betrekking tot specie hercultivering d.d. 14 septem-

Nr.	Dijkpaal	Reactie	Betrekking op:	Antwoord
		Alvorens de looptijd van de hiervoor genoemde ontgrondingsvergunning door uw college werd verlengd, heeft er naar aanleiding van een zienswijze van WSRL wederom uitvoerig overleg plaatsgevonden tussen indiener, uw college en WSRL. Dit overleg heeft geresulteerd in nieuwe afspraken over de wijze van kleiwinning. Aan indiener is tijdens de gevoerde overleggen steeds voorgehouden dat er financiële compensatie zou worden verleend voor de beperking van haar rechten, maar recent heeft WSRL zich op het standpunt gesteld dat voor compensatie geen grondslag lijkt te bestaan. Het thans voorliggende Projectplan vormt ten opzichte van de afspraken ten tijde van de verlenging van de ontgrondingsvergunning wederom een verdere inperking van de mogelijkheden voor kleiwinning. Indiener vindt dit niet acceptabel. De recente afspraken zoals gemaakt met de uw college en WSRL dienen te worden gerespecteerd. Een verdere aantasting van de mogelijkheid van kleiwinning wordt niet geaccepteerd, al helemaal niet indien daar geen volledige schadeloosstelling tegenover staat. WSRL lijkt bij het opstellen van het Projectplan evenwel geen rekening te hebben gehouden met de recent gemaakte afspraken. Sterker nog, WSRL lijkt in het geheel geen rekening te hebben gehouden met de gerechtvaardigde belangen die cliënten hebben bij kleiwinning. Rechten die nota bene al vanaf de jaren '60 van de vorige eeuw		ber 2022. Deze rapportage maakt onderdeel uit van de ontgrondingsvergunning van indiener. Indiener stelt dat het Waterschap geen rekening heeft gehouden met de belangen van indiener. Juist in het belang van indiener is overleg gevoerd over de mogelijkheden om de kleiwinning voort te kunnen zetten en waar tegelijkertijd de dijkveiligheid gewaarborgd blijft. De beoogde buitenbeschermingszone is van invloed op de mogelijkheden voor indiener. Echter, die invloed is beperkt tot het aanvragen van een vergunning waarbij aangetoond wordt dat er voldoende weerstand achterblijft of teruggebracht wordt na de uitvoering van (ontgrondings-)activiteiten. Zoals besproken met indiener vraagt dit onderzoek en stelt dit ook eisen aan bijvoorbeeld het terug te brengen materiaal bij ontgrondingen. Hiermee kunnen de mogelijkheden voor de kleiwinning gelijk blijven, omdat nog net zoveel m3 klei gewonnen kan worden als voorheen, mits er voldoende weerstand teruggebracht wordt. Dus het 'hercultiveringsmateriaal' moet in dat geval aantoonbaar aan bepaalde eisen voldoen. Wanneer indiener ervoor kiest om een deel klei niet te winnen om via die route te voldoen aan het behoud van voldoende weerstand, dan is er logischerwijs sprake van het minder winnen van klei. Echter, dit is dan de keuze van indiener. Immers kan ook via het terugbrengen op de juiste manier van passend hercultiveringsmateriaal worden voldaan aan het behouden van voldoende weerstand. Bij ontgrondingsvergunningen is het overigens standaard om het ontgonnen gebied aan te vullen met hercultiveringsmateriaal. Vanuit waterveiligheid wordt dan alleen aan het materiaal en eventueel de wijze van aanbrengen eisen gesteld.

Nr.	Dijkpaal	Reactie	Betrekking op:	Antwoord
		bestaan. Het projectplan ontbeert aldus een deugdelijke belangenafweging en is niet met de vereiste zorgvuldigheid voorbereid.		Er is geen effect voor de bestaande ontgrondingsvergunning, omdat de voorwaarden in de vergunning in lijn zijn met het behouden van voldoende weerstand. Voor toekomstige ontgrondingen zal ten gevolge van de nog in te voeren buitenbeschermingszone een vergunning aangevraagd moeten worden. Overigens zijn bij het Waterschap hiervoor nog geen voorstellen zijn gedaan of concrete plannen van indiener bekend. Hiermee is er sprake van een geringe inperking van de mogelijkheden van indiener. Echter, die mogelijkheden betreffen nog niet concrete, mogelijke, toekomstige initiatieven. Voor wat de opmerking over de belangenafweging is ingegaan onder 4, ‘belangenafweging’.
		2. Buitenbeschermingszone Indiener geeft aan dat vergunninghouder <i>“niet langer – althans niet in dezelfde mate en onder dezelfde voorwaarden- klei kan worden gewonnen.”</i> Indiener: <i>“Zoals echter in de praktijk is gebleken, bij de discussie met WSRL over het verlengen van de ontgrondingsvergunning, wordt aan de verplichting tot behoud van voldoende weerstand door WSRL concreet invulling gegeven door in de Watervergunning te eisen dat een substantiële hoeveelheid winbare klei niet wordt gewonnen.”</i> In het projectplan wordt de basis gelegd voor een nieuwe, grotere beschermingszone, deze	Projectplan Waterwet	Indiener kan met zijn huidige vergunning nog steeds in dezelfde mate klei winnen als voorheen, mits door indiener onderbouwd aangetoond wordt dat ná ontgronden er voldoende weerstand is of is teruggebracht in het voorland. Dit is lijn met de voorwaarden van de ontgrondingsvergunning die indiener heeft ontvangen van de provincie. Van een verslechtering van de vigerende ontgrondingsvergunning van indiener is dientengevolge geen sprake. Voor wat betreft eventuele toekomstige ontgrondingsactiviteiten door indiener in het gebied waar de beoogde buitenbeschermingszone is, zal sprake zijn van een vergunningsplicht. Het is dus correct dat indiener stelt dat niet langer onder dezelfde voorwaarden klei kan worden gewonnen in dat gebied. Echter, het is niet per definitie zo dat er minder klei gewonnen zou kunnen worden, zoals indiener stelt. Namelijk kan er nog steeds klei gewonnen worden, mits wordt aangetoond dat er voldoende weerstand blijft óf terugkomt. Hiermee is er bij een ontgroning de mogelijkheid om via zogenaamde hercultivering voldoende

Nr.	Dijkpaal	Reactie	Betrekking op:	Antwoord
		wordt 'Buitenbeschermingszone' genoemd. In het bij de terinzagelegging gevoegde bestuursvoorstel aan het College van Dijkgraaf en Heemraden, is over deze zone als volgt overwogen: Voor de percelen van cliënten betekent dit concreet dat er voor de Buitenbeschermingszone een beperkingengebied wordt vastgesteld. Daarmee wordt -zo begrijpen cliënten- een vergunningplicht in het leven geroepen die thans niet bestaat voor deze zone. Deze vergunningplicht heeft tot gevolg dat er niet langer -althans niet in dezelfde mate en onder dezelfde voorwaarden- klei kan worden gewonnen. Zoals in het bestuursvoorstel is verwoord, blijft ontgronden mogelijk, mits er voldoende weerstand wordt teruggebracht. Zoals echter in de praktijk is gebleken, bij de discussie met WSRL over het verlengen van de ontgrondingsvergunning, wordt aan de verplichting tot behoud van voldoende weerstand door WSRL concreet invulling gegeven door in de Watervergunning te eisen dat een substantiële hoeveelheid winbare klei niet wordt gewonnen. Dit betekent een enorme financiële strop voor cliënten.		weerstand terug te brengen. Zoals aangegeven moet dat dan worden aangetoond bij een vergunningsaanvraag. Indiener stelt dat alleen via het laten zitten van winbare klei kan worden voldaan aan de weerstandseis. Althans dat dit in de vergunningaanvraagprocedure zou zijn gesteld. Dit is onjuist. Het is besproken met indiener dat het voor de dijkveiligheid gaat om behoud of terugbrengen van voldoende weerstand in het voorland ten behoeve van de dijkveiligheid. Dit is zo ook opgenomen in de ontgrondingsvergunning van de provincie Gelderland. Dat betekent in de praktijk dat na de ontgroning bij hercultivering er voldoende weerstand moet zijn dan wel terug moet komen in het voorland. Dit wordt gerealiseerd door terugbrengen van klei of grond met voldoende weerstand. Een alternatief hierop is het laten zitten van een deel van de aanwezige klei, waarmee ook de benodigde weerstand wordt gerealiseerd. De indiener dient dit aan te tonen door onder meer informatie over de waarden van te gebruiken of achterblijvende klei of grond, zoals onder andere samenstelling, waterdoorlatendheid en zo nodig de aanbrengmethode en diepte. De keuze voor het laten zitten, niet ontgronden van klei of het terugbrengen van materiaal is een keuze van de ontgronder.
		3. Financiële compensatie <i>'WSRL heeft zich op het standpunt gesteld dat voor compensatie geen grondslag lijkt te bestaan.'</i>	Projectplan Waterwet	Uitvoerbaarheid Indiener stelt dat de uitvoerbaarheid niet is aangetoond, doordat de indiener onvoldoende beeld heeft van de inschatting van 'de schade'.

Nr.	Dijkpaal	Reactie	Betrekking op:	Antwoord
		<i>“Het is indiener niet duidelijk welke concrete afweging aan het ontwerpbesluit ten grondslag is gelegd.”</i> Indiener stelt dat de uitvoerbaarheid van het Projectplan niet is aangetoond. Dat in het hiervoor onder 2 geciteerde onderdeel van het bestuursvoorstel wordt gesproken over nadeelcompensatie, achten cliënten in het licht van de discussie die indiener in de afgelopen jaren met WSRL heeft gevoerd op zijn zachtst gezegd opmerkelijk. Na jaren van overleg over de wijze van kleiwinning, waarbij indiener steeds heeft aangegeven dat het laten zitten van een laag klei bespreekbaar was mits zij daarvoor passend zou worden gecompenseerd, heeft WSRL haar recent te kennen gegeven dat er geen grondslag zou bestaan voor een dergelijke compensatie. Nu er een Projectplan ter inzage wordt gelegd met nog verdergaande beperkingen, wordt er ineens aangegeven dat er nadeelcompensatie kan worden gevraagd en deze post wordt meegenomen in de subsidieaanvraag. Op geen enkele wijze blijkt uit het Projectplan met welke omvang van de schade door WSRL rekening is gehouden. Dit zou blijkens de tekst van het bestuursvoorstel moeten volgen uit		Er is een inschatting gemaakt van de kosten en een reële inschatting van de (kans op) schade/ nadeelcompensatie ten gevolge van het Projectplan. Hiervoor is budget gereserveerd. Eventuele kosten hiervoor zijn zodoende geen belemmering voor de uitvoering van de dijkversterking. De financiële informatie hierover is niet opgenomen in het Projectplan Waterwet. ‘Compensatie’ In de huidige ontgrondingsvergunning van indiener zijn reeds eisen opgenomen t.a.v. de weerstand van het voorland. Op basis van juridisch advies, ingewonnen door WSRL, is het niet toegestaan om privaatrechtelijk afspraken te maken over eventuele vergoeding van kosten door het Waterschap aan vergunninghouder. Hiermee zou namelijk sprake kunnen zijn van staatssteun. De wetgever heeft voor dergelijke situaties een procedure nadeelcompensatie ingesteld. Het staat vergunninghouder vrij om via de zogenaamde procedure nadeelcompensatie een verzoek in te dienen, voor zover aan alle andere criteria voor het toekennen van nadeelcompensatie (waaronder criteria ten aanzien van het aanvaard en het maatschappelijk risico) wordt voldaan. Zodoende zal, in geval van daadwerkelijk nadeel, dit vergoed worden. In de begroting van de dijkversterking is een post hiervoor opgenomen. Onderbouwing De onderbouwing om te komen tot een buitenbeschermingszone is opgenomen in bijlage 6 “Technische onderbouwing beschermingszone voorland” van het projectplan Waterwet en “Toelichting op voorlandbescherming”. Dit laatste is een bijlage bij het besluit van het College van Dijkgraaf en Heemraden van 21 juni 2022.

Nr.	Dijkpaal	Reactie	Betrekking op:	Antwoord
		een interne memo, waarin de technische, juridische en financiële aspecten zijn beschreven. Het desbetreffende memo maakt geen onderdeel uit van de ter inzage gelegde stukken. Onduidelijk is dus hoe dit deel van de besluitvorming tot stand is gekomen en welke concrete afweging aan het ontwerpbesluit ten grondslag is gelegd. Cliënten zullen in een separaat schrijven verzoeken om openbaarmaking van het desbetreffende memo met een verzoek op de Woo. Vooralsnog is voor cliënten niet verifieerbaar of sprake is van een reële inschatting van de schade als gevolg van de vaststelling van het Projectplan. Cliënten moeten logischerwijs concluderen dat de uitvoerbaarheid van het Projectplan niet is aangetoond.		
		4. Belangenafweging <i>'Het projectplan ontbeert aldus een deugdelijke belangenafweging en is niet met de vereiste zorgvuldigheid voorbereid.'</i> Indiener verzoekt aan het waterschap om een deugdelijke afweging van hun gerechtvaardigde economische belangen te maken en daarbij ook rekening te houden met het vereiste van rechtszekerheid. Het is indiener niet duidelijk welke maatregel nu niet wordt uitgevoerd; damwandprofielen of een zanddicht geotextiel.	Projectplan Waterwet	In dijkversterking Neder Betuwe is de scope voor piping vastgesteld volgens de zogenaamde beslisboom piping. Deze aanpak is opgesteld door Waterschap Rivierenland en de POV Piping vanuit het HWBP. Op basis van de beslisboom is voor delen van uiterwaarden bepaald dat er voldoende voorland aanwezig is en er geen maatregelen benodigd zijn, zoals het plaatsen van schermen. Daarbij is eveneens aangesloten op het beleid van het Waterschap Rivierenland (Ontwerpuitgangspunten Primaire Waterkeringen), waarbij wordt uitgegaan van zogenaamde uitgestelde pipingmaatregelen. Dat betekent dat wanneer er voldoende weerstand in het huidige voorland is, hiervan gebruik wordt gemaakt en geen pipingschermen worden aangebracht in de dijk. De dijk in combinatie met huidige situatie van het voorland voldoet aan de eisen voor dijkveiligheid. Die 'status quo' voldoet hiermee. Er hoeven daardoor geen maatregelen tegen piping genomen te worden. Het rekening houden met

Nr.	Dijkpaal	Reactie	Betrekking op:	Antwoord
		Indiener stelt dat daar waar reeds ontgrond en gehercultiveerd is (DT185-DT195), dat hier geen verticale pipingmaatregel getroffen hoeft te worden. En vraagt zich af of dit ook geldt voor de nog te ontgronden gebieden. Het in het leven roepen van een beperkingengebied met als gevolg een nieuwe vergunningplicht binnen de Buitenbeschermingszone, zorgt voor een ingrijpende inbreuk op de bestaande rechten van cliënten. Op percelen waar zij uit hoofde van een vigerende ontgrondingsvergunning zonder beperkingen klei mogen winnen, is dat straks niet langer mogelijk, althans niet in dezelfde mate. WSRL stelt zich kennelijk op het standpunt dat het opnemen van de Buitenbeschermingszone -en als gevolg daarvan het verbinden van beperkingen aan kleiwinning- vanuit het oogpunt van hoogwaterveiligheid noodzakelijk is en dat het individueel belang van cliënten daarvoor moet wijken. Meer concreet is de beschermingszone bedoeld om te voorkomen dat WSRL zélf verticale maatregelen moet nemen ter voorkoming van 'piping'. Een inhoudelijke onderbouwing van deze noodzaak		onbekende en onzekere toekomstige activiteiten die de weerstand zouden kunnen verslechteren is niet mogelijk. Vanuit het beleid is het dan de route om die huidige situatie te borgen, zodat de weerstand in het voorland niet verslechtert. Daarvoor zijn berekeningen gemaakt en is bepaald welke lengte voorland dan in ieder geval 'behouden' moet worden om de weerstand op peil te houden. Dat is opgenomen in het projectplan Waterwet. In bijlage 6 bij het Projectplan Waterwet (Technische onderbouwing beschermingszone voorland) is onderzocht welke lengte minimaal in het voorland (uiterwaard) nodig is voor piping. Bij het uitbreiden van de beschermingszone blijven ontgravingen mogelijk. Wat van belang is, is dat er voldoende weerstand blijft tegen piping. In de praktijk moet de ontgraver aantonen dat de weerstand niet vermindert. Op basis van technische, juridisch en financiële aspecten is een integrale afweging gemaakt tussen voorlandbescherming en alternatieven voor het voorkomen van piping. Deze afweging is onderdeel geweest van de besluitvorming door het bestuur van het Waterschap bij het Ontwerp Projectplan Waterwet. De betreffende documenten zijn openbaar. In het Projectplan Waterwet is opgenomen welke maatregelen nodig zijn voor de dijkversterking. Het Waterschap is niet verplicht om alternatieve oplossingen, die niet worden uitgevoerd, in beeld te brengen voor indiener. Desalniettemin geeft onze technisch adviseur aan dat vanwege de grondslag, diepte en grondsamenstelling in dit dijktraject zeer waarschijnlijk een damwandconstructie benodigd zou zijn.

Nr.	Dijkpaal	Reactie	Betrekking op:	Antwoord
		wordt niet gegeven. Evenmin wordt aangetoond dat deze maatregel, waarbij het probleem op het bordje van een private partij wordt gelegd, het minst bezwarende alternatief is. In het kader van een zorgvuldige voorbereiding van besluitvorming dienen de feiten en omstandigheden voorafgaand aan het nemen van een besluit concreet inzichtelijk te worden gemaakt. Vervolgens dient een deugdelijke belangenafweging te worden gemaakt, waarbij het naast het algemeen belang van hoogwaterveiligheid ook het individuele belang van cliënten moet worden betrokken. Dat belang bestaat in ieder geval uit het behoud van bestaande rechten en het economisch belang van een ongestoorde bedrijfsvoering. Voor cliënten is de kleiwinning van groot belang voor de bedrijfsvoering. Er is overigens ook een algemeen belang gemoeid met het voorhanden zijn van voldoende kwalitatieve bouwmaterialen om te voorzien in de hoognodige bouw van betaalbare woningen. WSRL stelt dat met het opnemen van een beschermingszone wordt voorkomen dat zij kostbare verticale maatregelen ter voorkoming van 'piping' hoeft te nemen. Waar deze maatregelen concreet uit bestaan (heaveschermen in de vorm van damwandprofielen en/of verticaal zanddicht geotextiel) is niet duidelijk. Wel is duidelijk dat indien verticale piping maatregelen worden genomen, de huidige zone		

Nr.	Dijkpaal	Reactie	Betrekking op:	Antwoord
		van 150 meter volstaat. Het is dus terdege mogelijk om de rechten van cliënten ongemoeid te laten. Sterker nog, in de afgelopen 10 jaar zijn de percelen ten oosten van de onderhavige in de ontgrondingsvergunning begrepen percelen, globaal gelegen tussen dijkpaalnummer DT185 en DT195 reeds afgegraven voor de winning van voor de keramische industrie geschikte klei. Deze gronden zijn gehercultiveerd met hercultiveringsspecie. Het bijzondere is dat deze percelen eveneens in de betreffende beschermingszone liggen. Niettemin worden er in het ontwerp-Projectplan geen verticale maatregelen ter voorkoming van 'piping' voorgeschreven voor dit deel van het dijktracé. Er is in het ontwerp-Projectplan geen enkele motivering gegeven waarom deze percelen geen risico van 'piping' zouden hebben ondanks het feit dat hier de klei afgegraven is en de bodem dus niet meer de oorspronkelijke structuur heeft. Het is volgens cliënten redelijk om te veronderstellen dat wanneer de percelen van cliënten na afgraven en winning van de geschikte klei weer gehercultiveerd worden met hercultiveringsspecie met dezelfde kwaliteitseisen als de		Voor wat betreft de eerdere ontgrondingen; in de afgelopen 10 jaar is het zo dat de inzichten over piping en weerstand in het voorland recent zijn ontstaan/ontwikkeld. Er is onderzoek gedaan naar de weerstand in het gebied middels grondwateronderzoek. Hieruit is gebleken dat hier voldoende weerstand is in het voorland. De conclusie van indiener dat exact dezelfde methode gevolgd kan worden als bij eerdere ontgrondingen (DT185 – DT 195), omdat daar nu voldoende weerstand zou zijn, lijkt logisch. Vermoedelijk zal er voldoende weerstand terugkomen wanneer op dezelfde wijze hetzelfde hercultiveringsmateriaal wordt aangebracht, maar dit is niet zeker. Dat moet aangetoond worden, zodat hier vooraf zekerheid over is. Voor de dijkveiligheid is het wenselijk en noodzakelijk om hier zekerheid over te hebben. Dit voorafgaand aan een eventuele ontgroning. Voor de waterveiligheid is het onwenselijk om te werken met vermoedens en aannames, hoe logisch die ook lijken.

Nr.	Dijkpaal	Reactie	Betrekking op:	Antwoord
		betreffende buurpercelen alsnog aan de veiligheidseisen kan worden voldaan. Ware dat niet zo, dan zouden er immers maatregelen ter voorkoming van 'piping' zijn voorzien tussen dijkpaalnummer DT185 en DT195. Mocht WSRL er in slagen om alsnog te motiveren waarom een grotere beschermingszone noodzakelijk is tussen dijkpaalnummer DT174 en DT187 en géén maatregelen tegen 'piping' nodig zijn bij de reeds afgegraven percelen tussen dijkpaalnummer DT185 en DT195, dan nog blijft een feit dat niet inzichtelijk is gemaakt hoe kostbaar deze maatregelen met betrekking tot de percelen van cliënten dan zijn, en hoe die kosten zich verhouden tot de schade als gevolg van beperkingen in de kleiwinning. Zonder dit inzichtelijk te maken kan van een deugdelijke belangenafweging geen sprake zijn.		
		5. Rechtszekerheid <i>“De rechtszekerheid verzet zich ertegen dat er hangende een lopend traject ineens eenzijdig de spelregels worden gewijzigd.”</i> <i>“Een dergelijke opstelling past niet bij een betrouwbare overheid en is in strijd met de het rechtszekerheidsbeginsel. “</i> Zoals hiervoor onder punt 1 uiteen is gezet, rust op deze gronden al vanaf de jaren '60 een recht	Projectplan Waterwet	In het Projectplan Waterwet is een buitenbeschermingszone opgenomen. Dit is technisch onderbouwd en in lijn met het vigerende beleid van het waterschap. Dit is met de vergunninghouder ruimschoots voorafgaand aan de projectplan Waterwet procedure besproken. Hiermee is dit niet 'ineens gewijzigd'. De eerdere vergunning van indiener betrof een ontgrondingsvergunning met een expliciete einddatum. In de vergunning was opgenomen dat de vergunningverlener de mogelijkheid had om de voorwaarden van de vergunning te wijzigen. Vervolgens is de ontgrondingsvergunning verlengd. WSRL heeft ingesproken op de verlenging van de vergunning. De vergunning is verlengd door de provincie met heldere voorwaarden. De buitenbeschermingszone in het

Nr.	Dijkpaal	Reactie	Betrekking op:	Antwoord
		op kleiwinning. Deze rechten zijn voor een deel al geëffectueerd en er zijn sinds het verlengingsbesluit door indiener al voorbereidingen getroffen voor de winning van het restant van de aanwezige keramische klei. Zo is recent een Watervergunning aangevraagd bij WSRL voor het gebied waarvoor thans een vergunningplicht geldt (vgl. figuur 1). Een dergelijke vergunning was voorheen in het geheel niet vereist. Sinds het laatste verlengingsbesluit van 17 december 2021 is in de ontgrondingsvergunning een koppeling gelegd met een dergelijke Watervergunning. De rechtszekerheid verzet zich ertegen dat er hangende een lopend traject ineens eenzijdig de spelregels worden gewijzigd. Cliënten hebben in onderling overleg tussen uw college en WSRL ingestemd met de voorschriften die zijn verbonden aan de verlenging van 17 december 2021. Zij hebben zich coöperatief en geduldig opgesteld omdat aan hen is voorgehouden dat zij voor die nadere beperking van hun rechten zouden worden gecompenseerd. Van die compensatie is vooralsnog niets terecht gekomen en nog voordat de afspraken van 17 december 2021 middels een Watervergunning zijn geëffectueerd, worden er alweer verdergaande beperkingen voorgesteld door WSRL middels het Ontwerp-Projectplan.		Projectplan Waterwet en het beleid (OPW 2022) zijn in lijn met de voorwaarden van de verlengde vergunning. Immers ook in de verlengde vergunning zijn voorwaarden opgenomen t.a.v. de weerstand buiten de huidige beschermingszone. Indiener kan gebruik blijven maken van zijn ontgrondingsvergunning, conform voorwaarden uit die vergunning. Hiermee is de rechtszekerheid gewaarborgd. Voor mogelijke toekomstige ontgrondingsactiviteiten wordt de buitenbeschermingszone relevant, waarbij sprake is van een vergunningsplicht. Zoals eerder aangegeven dient indiener dan aan te tonen dat er voldoende weerstand blijft of terugkomt. Er zijn geen bindende afspraken gemaakt tussen WSRL en vergunninghouder. Over de meest passende oplossingen is overleg geweest tussen WSRL en vergunningverlener. Er is geen overeenkomst tussen WSRL en vergunninghouder. Het waterschap distantieert zich van de insinuatie dat zij zich niet als een betrouwbare overheid zou opstellen en in strijd met het rechtszekerheidsbeginsel zou handelen.

Nr.	Dijkpaal	Reactie	Betrekking op:	Antwoord
		Een dergelijke opstelling past niet bij een betrouwbare overheid en is in strijd met het rechtszekerheidsbeginsel.		
		6. Conclusie / verzoek <i>“Cliënten verzoeken u om het Projectplan niet conform het ontwerp vast te stellen en met betrekking tot de buitenbeschermingszone ter plaatse van hun percelen tussen dijkpaalnummer DT174 en DT187 géén buitenbeschermingszone van 300 meter op te nemen, maar de huidige zone van 150 meter te handhaven, al dan niet met het nemen van aanvullende verticale maatregelen tegen ‘piping’, zodat de vigerende rechten uit hoofde van de ontgrondingsvergunning van 17 december 2021 niet verder worden aangetast.”</i> Daarnaast verzoeken cliënten u om een deugdelijke afweging van hun gerechtvaardigde economische belangen te maken en daarbij ook rekening te houden met het vereiste van rechtszekerheid.	Projectplan Waterwet	Het verzoek van de indiener om geen buitenbeschermingszone op te nemen en wel eventueel een verticale pipingvoorziening toe te passen, wordt niet verwerkt in het Projectplan Waterwet. Het waterschap heeft een zorgvuldige afweging gemaakt ten behoeve van de waterveiligheidsopgave waarbij de relevante belangen zijn gewogen. Voor specifiek de indiener kunnen we aangeven dat het maatschappelijke belang van waterveiligheid hierbij zwaarder heeft gewogen dan het individuele belang van indiener. Andere argumentatie is opgenomen bij de voorgaande punten. Indiener heeft de mogelijkheid om een verzoek tot nadeelcompensatie in te dienen.
19	DT161 - DT174	Wij hebben stukken grond in gebruik, zowel als eigenaar en als pachter. Nu vallen er twee percelen in het project Dijkversterking Neder-Betuwe. Wij als Maatschap zijn nog in onderhandeling met het waterschap rivierenland, over een aantal zaken waaronder verwerving c.q. ruiling van een	Projectplan Waterwet	We zullen de onderhandelingen over de verwerving van gronden in overleg met de indiener voortzetten.

Nr.	Dijkpaal	Reactie	Betrekking op:	Antwoord
		perceel grond, dat is tot heden nog niet afgerond, dus kan ik me niet vinden met eerder aangeboden mogelijkheden om tot een overeenstemming te komen.		
20	DT117	Indiener verzoekt bij de uitvoering van de dijkversterkingsplannen rekening te houden met de voorgenomen herontwikkeling van de locatie Waalhotel Ochten. Indiener vindt het daarbij verstandig om in het voortraject hierin samen op te trekken.	Projectplan Waterwet	De werkzaamheden voor de dijkversterking ter plaatse van het Waalhotel bestaan uit het aanbrengen van een stabiliteits-/pipingscherm welk onder het huidige maaiveld wordt afgewerkt. De dijk wordt beperkt verhoogd en de situatie ter plaatse wijzigt verder niet. De herontwikkeling van Waalhotel Ochten kan separaat van de dijkversterking plaatsvinden. Het waterschap zal ten behoeve van de periode van de uitvoering van de werkzaamheden afspraken maken met indiener met betrekking tot de bereikbaarheid van het Waalhotel Ochten.
21	DT144 – DT154	Wij maken op basis van meerdere beschreven redenen voornamelijk bezwaar om de beheerstrook (zie bijlage1) aan de binnenkant van de dijk, deze loopt langs ons perceel DT147+DT148.	Projectplan Waterwet	In het beleid van Waterschap Rivierenland is vastgelegd dat de kernzone in eigendom van het waterschap moet zijn om daarmee haar primaire taak en zorgplicht te kunnen uitvoeren en een veilige dijk te kunnen garanderen. De beheerstrook maakt onderdeel uit van de kernzone van de waterkering. Publiekrechtelijk is de kernzone van de waterkering van belang voor het uit kunnen voeren van een doelmatig beheer en inspecties door het waterschap aan het waterstaatswerk. Daarom wordt in het Eigendommenbeleid 2019 gekozen voor het volledig in eigendom verwerven van deze zone. De beheerstrook ter plaatse van de indiener ligt volledig op grond van het waterschap. De afstand van de beheerstrook tot het wiel is circa 17 m en heeft daardoor geen invloed op het beheer van het wiel. De beheerstrook heeft verder geen functie als hondenuitlaatplaats.

Nr.	Dijkpaal	Reactie	Betrekking op:	Antwoord
		Indiener mist nog antwoorden op enkele vragen: Of bewoner de strook direct langs de wiel behouden om de wiel te kunnen beheren? Of het eigen perceel kan worden afgezet? Wat voor kruiden worden ingezaaid op het dijktaalud en of dit van invloed is voor het ecosysteem van de wiel.	Projectplan Waterwet	Alle huur en pachtcontracten zijn opgezegd. De reden is dat door de hogere maatgevende overslag er hogere eisen gesteld worden aan de erosiebestendigheid van de taluds en bermen. Dit kan alleen worden gegarandeerd als het waterschap het onderhoud zelf uitvoert. Voor de verhuur en pacht van grond van het waterschap zijn eisen vastgesteld. Indiener kan op eigen grond een afrastering plaatsen. Het bevorderen van de biodiversiteit is een doelstelling van het waterschap. Het mengsel waarmee de bermen en taluds worden ingezaaid is een combinatie van het basisdijken grasmengsel en het basisdijken kruidmengsel. Door het aangepaste beheer en de genoemde mengsels zal de biodiversiteit bevorderd worden en toenemen.
		Indiener vindt het bezwaarlijk dat de dijk aan de binnenzijde wordt versterkt, en vindt een buitendijkse versterking een beter alternatief nu een ontgrondingsbedrijf hier ook plannen heeft en er het Natura2000 gebied verstoord.	Projectplan Waterwet/MER	Zoals in het Milieueffectrapport is aangegeven, is een buitenwaarts versterking hier afgefallen, omdat het ruimtebeslag vergelijkbaar is met een binnendijkse versterking, er binnendijks voldoende ruimte is en een binnendijkse versterking dan de voorkeur heeft vanwege de afwezigheid van rivierkundige effecten.
22	DT158 – DT166	De door het Waterschap gemaakte keuze voor een binnendijkse verzwarende heeft vergaande gevolgen voor de bedrijfssituatie en de woonsituatie. De keuze voor een binnendijkse verzwarende is onnavolgbaar en onbegrijpelijk. Vrijwel het hele dijkvak in Neder-Betuwe tussen de brug bij Tiel en Dodewaard wordt buitendijks opgelost, alleen tussen Echteld en IJzendoorn kiest het Waterschap voor een binnendijkse oplossing. Juist aan de binnenzijde bij Echteld bevinden zich enkele arbeidsintensieve teelten waaronder onderhavig fruitbedrijf, maar ook andere grondgebonden teelten. De	Projectplan Waterwet	De afweging tussen verschillende dijkversterkingsalternatieven heeft plaatsgevonden in de Verkenningsfase van het dijkversterkingsproject. Voor het dijkvak bij de indiener zijn drie alternatieven onderzocht: 1) binnenwaarts in grond met leeflaag, 2) stabiliteitsscherm met hoogte binnenwaarts en 3) buitenwaarts in grond. De alternatieven zijn beoordeeld op milieueffecten, kosten en gevolgen voor belanghebbenden in de omgeving. In de bijlage 02 Ontwerpdocumenten Verkenningsfase bij de MER is dit beschreven. Hieruit volgt dat het alternatief binnenwaarts in grond met leeflaag als voorkeursalternatief is vastgesteld, omdat het een verbetering van de ruimtelijke kwaliteit oplevert, de minste kosten heeft en de hagedruk gasleiding met deze oplossing ongemoeid blijft. Het beleid van het waterschap schrijft voor dat als een grondoplossing

Nr.	Dijkpaal	Reactie	Betrekking op:	Antwoord
		schade voor betrokkenen is binnendijs vele malen groter dan bij een keuze voor buitendijs, terwijl de theoretisch berekende belemmering voor de doorstroming van de Waal minimaal zal zijn. Een buitendijkse oplossing is veel eenvoudiger. Aan u het verzoek de keuze hierin te heroverwegen en het plan te wijzigen in een buitendijkse verzwaring ter plaatse van Echteld (DT 158 – 170). Veel bezwaren tegen de binnendijkse variant kunnen hiermee worden opgelost, waarmee ook hoge kosten kunnen worden bespaard. Voor de volledigheid merken wij op dat indiener absoluut niet akkoord gaat met dit binnendijkse voorkeursalternatief.		binnenwaarts mogelijk is met weinig effecten dit altijd de voorkeur heeft vanwege toekomstige uitbreidbaarheid en behoud van ruimte voor de rivier. Dit Voorkeursalternatief is vervolgens nader uitgewerkt in een Definitief Ontwerp. Tussen DT159 en DT164 is een leeflaag voorzien om het Betuwse landschap van fruitteelt zo dicht mogelijk bij de dijk te krijgen en het effect op percelen van indiener zo min mogelijk te beïnvloeden. Ook van het Definitief Ontwerp zijn milieueffecten bepaald, die zijn beschreven in dit MER (hfst. 6). Wij zien geen aanleiding om het vastgesteld voorkeursalternatief te wijzigen. Het voorkeursalternatief is een binnenwaartse dijkversterking in grond met de aanleg van een leeflaag. De leeflaag zorgt voor een betere landschappelijke inpassing en geeft meer ruimte voor de herplant van fruitbomen. De indiener kan een keuze maken of de leeflaag wel of niet wordt aangelegd, omdat deze niet noodzakelijk is voor de sterkte van de waterkering. Wij zien geen aanleiding om het projectplan hierop aan te passen.
		<u>Strijd rechtszekerheid</u> Uit de gesprekken met het Waterschap blijkt dat de mate van detaillering van het huidige projectplan uiterst gering is. Veel wordt overgelaten aan de nadere detaillering van de aannemer. Die nadere detaillering en maatwerkoplossingen maken daarmee geen deel uit van het plan en vallen niet onder inspraak. Terwijl de uitkomst van de nadere detaillering ter plaatse, bijvoorbeeld een naastgelegen perceel, gevolgen zou kunnen hebben voor onderhavige boomgaard. Dit lijkt mij niet de juiste weg en in strijd met de rechtszekerheid. Wij zijn dan ook van mening dat	Projectplan Waterwet	Het Projectplan bevat een ontwerp en geeft het ruimtebeslag aan van de werkzaamheden. In de documenten zijn dwarsprofielen opgenomen per 100 meter. In de grondverwervingstekeningen zijn de afstanden en oppervlaktes nauwkeurig weergegeven. In het Projectplan Waterwet wordt de normatieve toestand (richting, vorm, afmeting of constructie) van het waterstaatwerk vastgelegd. De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (ABRvS) heeft in eerdere gevallen geoordeeld dat in een projectplan enige mate van flexibiliteit mag worden geboden, mits er voldoende randvoorwaarden zijn gesteld en de milieueffecten van de gekozen uitwerking niet groter zijn dan die van het definitieve ontwerp. Zie ECLI:NL:RVS:2016:1229 ABRvS 29 oktober 2014, nr. 201309630/1/R6 (Zwakke Schakels Noord-Holland)

Nr.	Dijkpaal	Reactie	Betrekking op:	Antwoord
		de uitkomsten van alle gesprekken met alle belanghebbenden nu zouden moeten worden verwerkt in het uitgewerkte plan, zodat eenieder daarover een zienswijze kan geven. Het huidige definitieve ontwerp is veel te vaag om concrete afspraken te maken en om schade voor betrokkenen te kunnen voorkomen. Het plan is niet concreet genoeg om te worden goedgekeurd door uw college.		Van belang is dat het projectplan duidelijke kaders schept. Verder is van belang dat in de onderzoeken en onderbouwingen die aan het projectplan ten grondslag liggen rekening is gehouden met de maximale invulling van het plan en daarmee de maximale gevolgen in kaart zijn gebracht en zijn afgewogen. Vervolgens kunnen in een latere projectfase concrete afwegingen gemaakt worden over de exacte invulling en detaillering binnen de kaders van het projectplan.
		<u>Planologische gevolgen onduidelijk</u> De planologische inpassing van het dijkversterkingsplan is volstrekt onduidelijk. De omgevingsvergunning geeft hierover helaas ook geen duidelijkheid. Volgt er nu wel of geen wijziging van de bestemming voor de bij de dijkverbetering betrokken gronden? Het vigerende plan buitengebied is van 2013 en voorziet niet in deze ontwikkelingen.	Omgevingsvergunning, handelen in strijd met de regels ruimtelijke ordening	De huidige bestemmingen zoals vastgelegd in het bestemmingsplan wijzigen niet. Om de realisatie van de dijkversterking planologisch mogelijk te maken, wordt er wel middels een omgevingsvergunning afgeweken van de huidige bestemmingen, aangezien de bestemmingen het beoogd gebruik inderdaad niet toestaan. In de omgevingsvergunning is beoordeeld of het afwijken van de bestemming in overeenstemming is met de goede ruimtelijke ordening en is daartoe in de omgevingsvergunning een ruimtelijke onderbouwing opgenomen. Naar verwachting zal de gemeente een dubbelbestemming Waterkering toepassen, wanneer het bestemmingsplan in de toekomst aangepast wordt.
		Het plan houdt rekening met twee varianten ter plaatse van de fruitboomgaard. Een korte en een lange leeflaag. Een keuze kan door indiener echter alleen gemaakt worden als de schadeloosstelling voor beide varianten kenbaar gemaakt is en ten principale tot overeenstemming kan leiden. Er is wel een opname gedaan door de taxateur, namens het Waterschap, maar van overleg hierover is helaas nog geen sprake geweest. Dit betekent dat het plan nog niet vastgesteld of goedgekeurd kan en mag worden! Immers de	Projectplan Waterwet	Het Projectplan bevat een ontwerp en geeft het ruimtebeslag aan van de werkzaamheden. Niet alle details zijn in het Projectplan uitgewerkt. Detailuitwerkingen en maatwerkafspraken, waaronder bijvoorbeeld grondverwerving en schadeloosstelling, worden via separate trajecten met de betreffende grondeigenaar besproken en overeengekomen met bijbehorende juridische overeenkomsten. Deze afspraken worden vervolgens verwerkt in het uitvoeringsontwerp. Deze afspraken staan los van het nu in voorbereiding zijnde projectplan met bijbehorende besluiten en zijn niet bepalend voor de uitvoerbaarheid van deze besluiten.

Nr.	Dijkpaal	Reactie	Betrekking op:	Antwoord
		gevolgen voor indiener zijn ongewis. De beoogde binnendijkse verlengde berm geeft door de schuine helling en de ingreep in de bodem en in de bomenrijen nog veel meer schade en is zonder volledige schadeloosstelling volstrekt niet realiseerbaar. Feitelijk is het dus nu nog te vroeg om het definitieve plan, met alle onzekerheden, nu al goed te keuren.		Beide opties zijn mogelijk. De optie met de leeflaag wordt alleen aangelegd met instemming van de indiener.
		Verder geldt in het algemeen dat de tekeningen van het plan bijzonder onduidelijk zijn. Zo zijn er geen betrouwbare dwarsprofielen en is ook de aanheling naar het aangrenzende terrein veel te stijl getekend. Indiener maakt nu met instemming van het Waterschap gebruik van de dijkhelling als wendakker en dat moet ook in de toekomst zo blijven. Een aanheling van 1:3 is veel te steil. Voor de verhoging van de dijk wenst het Waterschap een opstalrecht en het gebruik van dit deel blijft bij de eigenaar/erfpachter. Dan moet men dit deel ook wel bereikbaar maken.	Projectplan Waterwet	Het Projectplan Waterwet bevat gedetailleerde technische dwarsprofielen (bijlage 1c) per 100 meter. Daarnaast zijn in de grondverwervingstekening de afstanden en oppervlakte nauwkeurig weergegeven. Daarmee geeft het Projectplan voldoende duidelijkheid over de wijziging van de normatieve toestand (richting, vorm, afmeting of constructie) van het waterstaatwerk. Wat betreft het gebruik van grond van het waterschap. De grondeigenaar kan geen aanspraak maken op het gebruik maken van grond van het waterschap in de toekomst. Het waterschap heeft haar beleid ten aanzien van pacht of huur vastgelegd. Privaatrechtelijke afspraken over grondgebruik kunnen worden vastgelegd tijdens de grondverwervingsgesprekken en in de bij behorende documenten.
		De opvang van het water dat van de dijk komt is niet goed ontworpen. Er is aan de teen van de dijk geen deugdelijke drainage voorzien, dit geeft kans op wateroverlast in de boomgaard. Een groot deel van de teen blijft daardoor te langdurig nat. Een langere aanheling van de dijk is wenselijk, maar wel onder de voorwaarde dat er geen extra fruitbomen verloren gaan.	Projectplan Waterwet	Het binnentalud wordt flauwer en de binnenberm wordt langer. De afstand tussen het dijktaalud en de boomgaard wordt groter. Het is daarom niet te verwachten dat er meer neerslag via het binnentalud en de berm de boomgaard bereikt dan in de huidige situatie. Er is ons inziens geen extra kans op wateroverlast door de uitvoering van het projectplan.

Nr.	Dijkpaal	Reactie	Betrekking op:	Antwoord
23	DT 138 (plus en minus)	Indiener verbaast zich over het feit dat in hun tuin een zgn. landschappelijke wig is ingetekend, waarvoor enkele bomen moeten worden gekapt. Dit terwijl in overleg met het waterschap is afgesproken dat deze zou vervallen. Indiener verzoekt het projectplan hierop aan te passen.	Projectplan Waterwet	De wig is ten onrechte in de tekening opgenomen. De tekeningen worden hierop aangepast. Tekening dijksectie DT130-DT144 uit bijlage 1b PPWW aanpassen
24	DT 081 – DT 082	Zienswijze is buiten de termijn binnen gekomen en niet ontvankelijk	n.v.t.	n.v.t.
25	DT 053	Indiener wijst op het belang van behoud van de middelste Okkernoot (boom 253) van de drie Okkernoten ter hoogte van dijkpaal DT 053. Behoud is van belang voor de instandhouding van het steenuilennest in de meest westelijke Okkernoot van de drie, op eigendom van indiener. Indiener zou graag zien dat ook de derde meeste oostelijke Okkernoot gespaard wordt.	kapvergunning	De middelste Okkernoot heeft als aanvliegboom een functie bij het behoud van het steenuilenpaar in de westelijke Okkernoot. Dit wordt ook in de ontheffing vanuit de Wet Natuurbescherming bevestigd. De middelste Okkernoot (253) wordt om die reden niet gekapt en kan uit de kapvergunning worden gehaald. De oostelijke hiervan gelegen derde Okkernoot zit te kort op de dijkteen en valt binnen de werkstrook. Om die reden wordt hiervoor wel een kapvergunning aangevraagd.
26	DT 166 – 167	Vinden de door het Waterschap gemaakte keuze voor een binnendijkse verzwaring onnavolgbaar en geven aan dat deze vergaande gevolgen heeft voor de woonsituatie. Vrijwel het gehele dijkvak tussen de brug bij Tiel en Dodewaard wordt buitendijks uitgevoerd, alleen tussen Echteld en IJzendoorn kiest men voor binnendijks. Juist aan deze binnenzijde bevinden zich enkele arbeidsintensieve teelten zoals fruitboomgaarden en grondgebonden teelten. Ook	Projectplan Waterwet	De afweging tussen verschillende dijkversterkingsalternatieven heeft plaatsgevonden in de Verkenningsfase van het dijkversterkingsproject. Voor het dijkvak bij de indiener zijn drie alternatieven onderzocht: 1) binnenwaarts in grond, 2) stabiliteitsscherm met hoogte binnenwaarts en 3) buitenwaarts in grond. De alternatieven zijn beoordeeld op milieueffecten, kosten en gevolgen voor belanghebbenden in de omgeving. In de bijlage 02 Ontwerpdocumenten Verkenningsfase bij de MER is dit beschreven. Hieruit volgt waarom het alternatief binnenwaarts in grond als voorkeursalternatief is vastgesteld. Het beleid van het waterschap schrijft voor dat als een grondoplossing binnenwaarts mogelijk

Nr.	Dijkpaal	Reactie	Betrekking op:	Antwoord
		het woongenot aan de dijk wordt aangetast. De schade binnendijks is vele malen groter dan bij een keuze voor buitendijks, terwijl de theoretisch berekende belemmering voor de doorstroming Waal minimaal zal zijn. Verzoeken het waterschap de keuze hierin te heroverwegen en het plan te wijzigen in een buitendijkse verzwarende ter plaatse van Echteld (DT 158 – 170). Veel bezwaren tegen de binnendijkse variant kunnen hiermede worden opgelost, waarmee ook hoge kosten om alles weer te herstellen kunnen worden bespaard.		is met weinig effecten dit altijd de voorkeur heeft vanwege toekomstige uitbreidbaarheid en behoud van ruimte voor de rivier. Dit Voorkeursalternatief is vervolgens nader uitgewerkt in een Definitief Ontwerp. Ook van het Definitief Ontwerp zijn milieueffecten bepaald, die zijn beschreven in dit MER (hfst. 6). Wij zien geen aanleiding om het vastgesteld voorkeursalternatief te wijzigen.
		<i>Strijd rechtszekerheid</i> Concluderen uit de gesprekken dat de mate van detaillering van het huidige projectplan uiterst gering is. Veel wordt overgelaten aan de nadere detaillering van de aannemer. Die nadere detaillering en maatwerkoplossingen maken daarmee geen deel uit van het plan en vallen niet onder inspraak. Terwijl de uitkomst van de nadere detaillering ter plaatse van een naastgelegen perceel gevolgen zou kunnen hebben voor onderhavig terrein of andersom. Het ophogen van het naburig terrein, of het wijzigen van taludlijnen kan ook van invloed zijn op de naburige percelen. Dit lijkt inspreker niet de juiste weg en in strijd met de rechtszekerheid. Inspreker is dan ook van mening dat de uitkomsten van alle gesprekken met alle belanghebbenden nu zouden moeten wor-	Projectplan Waterwet	Het Projectplan bevat een ontwerp en geeft het ruimtebeslag aan van de werkzaamheden. In de documenten zijn dwarsprofielen opgenomen per 100 meter. In de grondverwervingstekeningen zijn de afstanden en oppervlaktes nauwkeurig weergegeven. In het Projectplan Waterwet wordt de normatieve toestand (richting, vorm, afmeting of constructie) van het waterstaatwerk vastgelegd. De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (ABRvS) heeft in eerdere gevallen geoordeeld dat in een projectplan enige mate van flexibiliteit mag worden geboden, mits er voldoende randvoorwaarden zijn gesteld en de milieueffecten van de gekozen uitwerking niet groter zijn dan die van het definitieve ontwerp. Zie ECLI:NL:RVS:2016:1229 ABRvS 29 oktober 2014, nr. 201309630/1/R6 (Zwakke Schakels Noord-Holland)

Nr.	Dijkpaal	Reactie	Betrekking op:	Antwoord
		den verwerkt in het plan, zodat eenieder daarover een zienswijze kan geven. Het definitief ontwerp is veel te vaag om concrete afspraken te maken en om schade voor betrokkenen te kunnen voorkomen.		
		<i>Planologische gevolgen onduidelijk</i> De planologische inpassing van het dijkversterkingsplan is volstrekt onduidelijk. De omgevingsvergunning geeft hierover helaas ook geen duidelijkheid. Volgt er nu wel of geen wijziging van de bestemming voor de bij de dijkverbetering betrokken gronden? Het vigerende plan buitengebied is van 2013 en voorziet niet in deze ontwikkelingen.	Omgevingsvergunning, handelen in strijd met de regels ruimtelijke ordening	De huidige bestemmingen zoals vastgelegd in het bestemmingsplan wijzigen niet. Om de realisatie van de dijkversterking planologisch mogelijk te maken, wordt er wel middels een omgevingsvergunning afgeweken van de huidige bestemmingen.
		<i>Grondverwervingsplan en details op perceel niveau</i> De tekeningen van het plan zijn bijzonder onduidelijk. Zo is niet te zien waar de beoogde nieuwe insteek van het talud eindigt en is het laatste stuk van het talud veel te stijl ontworpen. 1:3 is voor machines niet te bewerken en het geeft wateroverlast aan de voet. Er wordt al maanden gevraagd om meerdere dwarsprofielen ter plaatste, maar meer dan DT 167 is er niet. Dit maakt het ontwerp buitengewoon lastig te lezen en de uitkomst onzeker. Eigenaren kunnen niet vertrouwen op een toezegging van het Waterschap dat het wel goed komt met een nu nog onbekende	Projectplan Waterwet	Het Projectplan bevat een ontwerp en geeft het ruimtebeslag aan van de werkzaamheden. In de documenten zijn dwarsprofielen opgenomen per 100 meter. In de grondverwervingstekeningen zijn de afstanden en oppervlaktes nauwkeurig weergegeven. Diverse lijnen van het dijkversterkingsplan en het grondverwervingsplan zijn inmiddels uitgezet op het perceel. Voor de sterkte van de dijk dient de stabiliteitsberm minimaal met een eindtalud van 1:3 te eindigen. In dat geval is er een onderhoudsstrook van 4 meter nodig onderaan de teen van deze stabiliteitsberm. Deze strook kan vervallen als een aanberming van 1:6 op maaiveld mogelijk is. Met een eindtalud van 1:6 kan het medegebruik dat past binnen de keurregels op de berm doorgezet worden. In het grondgesprek kunnen hier afspraken over gemaakt worden.

Nr.	Dijkpaal	Reactie	Betrekking op:	Antwoord
		aannemer. Zorg dat het plan voldoende gedetailleerd is, alvorens het plan nu al vast te stellen. Wij hebben met het Waterschap afgesproken dat de onderhouds-stroken hier niet nodig zijn en deze hier niet worden aangelegd. Voor de verhoging van de dijk wenst u een opstalrecht en het gebruik van dit deel blijft bij de eigenaar. Dan moet u dit deel echter wel bereikbaar maken. Eigenaren willen dat de aanheling van de onderberm niet steiler wordt dan 1:10 en dat de kosten voor deze bredere werkstrook volledig worden vergoed. Tweede punt ten aanzien van de onderberm is dat door het Waterschap het gebruik van deze berm, voor het beweiden met paarden, mogelijk blijft. Korthedshalve verwijzen wij naar het verslag d.d. 19 oktober 2019 waarin staat: ? Na overleg met beheerder is aangegeven dat de berm behouden moet blijven en intact. Indien beweiding dit niet verstoort dan vallen paarden onder vee, waarvoor in overleg met het waterschap (onder de voorwaarden van de erfdiensbaarheden) deze mogelijk is. Bij de vaststelling van het projectplan dient deze toezegging gestand te worden gedaan. Voor de bereikbaarheid van hun bedrijf hebben eigenaren gevraagd om een dubbele oprit van en naar de dijk, dus vanuit het huis gezien in twee richtingen. Uw plan voorziet hier niet in. We verzoeken u dit alsnog in uw plan op te nemen en in		Een aanberming flauwer dan 1:6, kan in de dijkversterking alleen worden meegenomen als dit vanuit landschappelijk oogpunt of vanuit huidig agrarisch gebruik noodzakelijk is. Beweiden met paarden op de berm is mogelijk. Na de dijkversterking wordt in beginsel de bestaande op- en afrit teruggebracht. Dijkbewoners kunnen wensen kenbaar maken, welke bij de verdere uitwerking van het dijkontwerp worden onderzocht. Naast dat interne vakdisciplines worden betrokken, is ook afstemming met de gemeente nodig. De gemeente is bevoegd gezag voor de ruimtelijke inrichting van de dijk. Indien een aanpassing van de bestaande situatie mogelijk is, worden de meerkosten van de op- en afrit in beeld gebracht. Deze extra kosten komen ten laste van de aanvrager. Het binnentalud wordt flauwer en de binnenberm wordt langer. De afstand tussen het dijktaalud en het perceel wordt groter. Het is daarom eerder de verwachting dat de kans op wateroverlast ten opzichte van de huidige situatie zal afnemen.

Nr.	Dijkpaal	Reactie	Betrekking op:	Antwoord
		ieder geval niet qua regelgeving onmogelijk te maken. De opvang van het water dat van de dijk komt is aan de teen van de dijk niet goed ontworpen. Er is aan de teen van de dijk geen deugdelijke grindkoffer of drainage voorzien, dit geeft wateroverlast aan de teen van de nieuwe dijk. Een groot deel van het weiland blijft daardoor langdurig te nat. Dit is niet nodig, waarbij ook een langere aanheling ondermijning zal voorkomen. Wij verzoeken het Waterschap het plan hierop aan te passen.		
		Eigenaren zijn niet tegen dijkverbetering. Integendeel, veiligheid en droge voeten is voor ons allemaal van belang. Maar wij vragen wel om een en ander op de juiste wijze te regelen. Wij hebben dit verwoord in onze zienswijze en zijn uiteraard bereidt om een en ander nader toe te lichten	n.v.t.	Dit nemen we ter kennisname aan.
27	DT 168 – 169	De door het Waterschap gemaakte keuze voor een binnendijkse verzwaring heeft vergaande gevolgen voor de bedrijfssituatie. De keuze voor een binnendijkse verzwaring is onnavolgbaar. Vrijwel het gehele dijkvak tussen de brug bij Tiel en Dodewaard wordt buitendijks uitgevoerd, alleen tussen Echteld en IJendoorn kiest het Waterschap voor een binnendijkse oplossing. Juist aan deze binnenzijde bij Echteld bevinden zich	Projectplan Waterwet	De afweging tussen verschillende dijkversterkingsalternatieven heeft plaatsgevonden in de Verkenningsfase van het dijkversterkingsproject. Voor het dijkvak bij de indiener zijn drie alternatieven onderzocht: 1) binnenwaarts in grond, 2) stabiliteitsscherm met hoogte binnenwaarts en 3) buitenwaarts in grond. De alternatieven zijn beoordeeld op milieueffecten, kosten en gevolgen voor belanghebbenden in de omgeving. In de bijlage 02 Ontwerpdocumenten Verkenningsfase bij de MER is dit beschreven. Hieruit volgt waarom het alternatief binnenwaarts in grond als voorkeursalternatief is vastgesteld. Het beleid van het waterschap schrijft voor dat als een grondoplossing binnenwaarts mogelijk is met

Nr.	Dijkpaal	Reactie	Betrekking op:	Antwoord
		enkele arbeidsintensieve teelten zoals fruitboomgaarden en grondgebonden teelten, waaronder genoemde Pioenrozen. De schade voor betrokkenen is binnendijs vele malen groter dan bij een keuze voor buitendijs, terwijl de theoretisch berekende belemmering voor de doorstroming Waal minimaal zal zijn. Aan u het verzoek uw keuze hierin te heroverwegen en uw plan te wijzigen in een buitendijkse verzwaring ter plaatse van Echteld (DT 158 – 170). Veel bezwaren tegen de binnendijkse variant kunnen hiermede worden opgelost, waarmee ook hoge kosten kunnen worden bespaard.		weinig effecten dit altijd de voorkeur heeft vanwege toekomstige uitbreidbaarheid en behoud van ruimte voor de rivier. Dit Voorkeursalternatief is vervolgens nader uitgewerkt in een Definitief Ontwerp. Ook van het Definitief Ontwerp zijn milieueffecten bepaald, die zijn beschreven in dit MER (hfst. 6). Wij zien geen aanleiding om het vastgesteld voorkeursalternatief te wijzigen.
		<i>Strijd rechtszekerheid</i> Uit de gesprekken blijkt dat de mate van detaillering van het huidige projectplan uiterst gering is. Veel wordt overgelaten aan de nadere detaillering van de aannemer. Die nadere detaillering en maatwerkoplossingen maken daarmee geen deel uit van het plan en vallen niet onder inspraak. Terwijl de uitkomst van de nadere detaillering ter plaatse van een naastgelegen perceel ook gevolgen zou kunnen hebben voor ons terrein, of andersom. Het ophogen van onderhavig perceel, of het wijzigen van de taludlijnen, kan ook van invloed zijn op het naburig perceel. Dit lijkt mij niet de juiste weg en is zeker in strijd met de rechtszekerheid. Wij zijn dan ook van mening dat de uitkomsten van alle gesprekken met alle belanghebbenden nu zouden moeten worden verwerkt	Projectplan Waterwet	Het Projectplan bevat een ontwerp en geeft het ruimtebeslag aan van de werkzaamheden. In de documenten zijn dwarsprofielen opgenomen per 100 meter. In de grondverwervingstekeningen zijn de afstanden en oppervlaktes nauwkeurig weergegeven. In het Projectplan Waterwet wordt de normatieve toestand (richting, vorm, afmeting of constructie) van het waterstaatwerk vastgelegd. De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (ABRvS) heeft in eerdere gevallen geoordeeld dat in een projectplan enige mate van flexibiliteit mag worden geboden, mits er voldoende randvoorwaarden zijn gesteld en de milieueffecten van de gekozen uitwerking niet groter zijn dan die van het definitieve ontwerp. Zie ECLI:NL:RVS:2016:1229 ABRvS 29 oktober 2014, nr. 201309630/1/R6 (Zwakke Schakels Noord-Holland)

Nr.	Dijkpaal	Reactie	Betrekking op:	Antwoord
		in het plan, zodat eenieder daarover een zienswijze kan geven. Het definitief ontwerp is veel te vaag om concrete afspraken te maken en om schade voor betrokkenen te kunnen voorkomen.		
		<i>Planologische gevolgen onduidelijk</i> De planologische inpassing van het dijkversterkingsplan is volstrekt onduidelijk. De omgevingsvergunning geeft hierover helaas ook geen duidelijkheid. Volgt er nu wel of geen wijziging van de bestemming voor de bij de dijkverbetering betrokken gronden? Het vigerende plan buitengebied is van 2013 en voorziet niet in deze ontwikkelingen.	Omgevingsvergunning, handelen in strijd met de regels ruimtelijke ordening	De huidige bestemmingen zoals vastgelegd in het bestemmingsplan wijzigen niet. Om de realisatie van de dijkversterking planologisch mogelijk te maken, wordt er wel middels een omgevingsvergunning afgeweken van de huidige bestemmingen.
		<i>Grondverwervingsplan en details op perceel niveau</i> De tekeningen van het plan zijn bijzonder onduidelijk. Zo is niet te zien waar de beoogde nieuwe insteek van het talud eindigt en is het laatste stuk van het talud, de aanheling, veel te kort en dus veel te stijl ontworpen. 1:3 of zelfs 1:10 voor de aanheling is voor de machine van de ondernemer niet te bewerken. Tevens geeft een te steile helling wateroverlast. Gevraagd is een aanheling van 1:20 en een volledige schadeloosstelling voor de werkstrook die deze aanheling met zich mee brengt. Ook bij naburige eigenaren wordt een leeflaag aangeboden, dus valt niet in te zien waarom dit bij dit bedrijf niet kan. De afwijzing	Projectplan Waterwet	De algemene regel is als volgt. Voor de sterkte van de dijk dient de stabiliteitsberm minimaal met een eindtalud van 1:3 te eindigen. In dat geval is er een strook van 4 meter nodig onderaan de teen van deze stabiliteitsberm. Deze strook kan vervallen als een aanberming van 1:6 op maaiveld mogelijk is. Met een eindtalud van 1:6 kan het medegebruik dat past binnen de keurregels op de berm doorgezet worden. In het grondgesprek kunnen hier afspraken over gemaakt worden. Een eindtalud van 1:10 kan in deze situatie worden meegenomen in de dijkversterking, omdat dit vanuit het huidige agrarisch gebruik noodzakelijk is. In deze situatie is geconcludeerd dat voor de pioenrozen teelt, anders dan bij fruitbomen geen extra leeflaag nodig is. Met een talud van 1:10 is deze flauw genoeg om met machines te bewerken. Het waterschap zal desgewenst het talud verflauwen tot 1:10.

Nr.	Dijkpaal	Reactie	Betrekking op:	Antwoord
		van het Waterschap is onzorgvuldig en niet gepast. Ook wordt al maanden gevraagd om meerdere dwarsprofielen ter plaatste, maar meer dan DT 168 is er niet. Dit maakt het ontwerp buitengewoon lastig te lezen en de uitkomst onzeker. Als ondernemer kan de eigenaar niet vertrouwen op een toezegging dat het wel goed komt met de (nog onbekende) aannemer. Voor de verhoging van de dijk wenst het Waterschap een opstalrecht en het gebruik van dit deel blijft bij de eigenaar. Dan moet u dit deel echter wel bereikbaar maken. Voor de bereikbaarheid van hun bedrijf heeft de eigenaar gevraagd om de oprit naar het perceel te verleggen. Het plan voorziet hier niet in. We verzoeken u dit alsnog in uw plan op te nemen en in ieder geval niet qua regelgeving onmogelijk te maken. De opvang van het water dat van de dijk komt is niet goed ontworpen. Er is aan de teen van de dijk geen deugdelijke grindkoffer of drainage voorzien, dit geeft een grote kans op wateroverlast aan de teen van de nieuwe dijk. Een groot deel van de teen blijft daardoor langdurig te nat, met eveneens het risico op piping. Ook het Waterschap heeft dus belang bij een flauwe helling van de aanheling. Al in een van de 1e gesprekken met het Waterschap is een talud 1:20 toegezegd. Het beleid maakt dit ook mogelijk. Niet valt in te zien waarom deze toezegging niet wordt nageko-		De wens van 1:20 aanberming is in het dijkgesprek door eigenaar ingebracht, en ook als zodanig opgenomen in het gespreksverslag. (d.d. 11 oktober 2019 en 21 juli 2021) Indien een dijkbewoner na de dijkversterking zelfstandig verder wil verflauwen tot een talud van 1:20 is dit mogelijk zolang dit past binnen de keurregels. Op deze manier is dit in het gesprek aan de orde gekomen. In de gesprekken zijn de restanten van de fundering genoemd. Indien na de dijkversterking extra verharding als opslag/opstelmogelijkheid nabij de afrit wenselijk is, kan dit als wens worden kenbaar gemaakt. Bij de verdere uitwerking naar een uitvoeringsontwerp zullen we dit nader beoordelen. De wens voor het westelijk verplaatsen van de afrit is inmiddels onderzocht en akkoord bevonden. Het is niet aannemelijk dat de hemelwaterproblematiek op het perceel zal verslechteren. Het dijktaalud wordt ter plaatse verflauwd naar 1:3.5 en daarbij wordt een steunberm met een helling van 1:20 aangelegd. Omdat de bedrijfsvoering hierom vraagt is het waterschap bereid om de berm met een helling van 1:10 aan te helen.

Nr.	Dijkpaal	Reactie	Betrekking op:	Antwoord
		men. We verzoeken u het plan hierop aan te passen en de eigenaar hiervoor schadeloos te stellen. Rechts van de huidige inrit heeft gedurende vele jaren een bouwwerk gestaan, waarvan de fundering nog aanwezig is. Deze fundering wordt ieder jaar nog gebruikt voor een seizoengebonden gebouw. Deze voorziening is legaal aanwezig en in het projectplan moet deze mogelijkheid opnieuw worden opgenomen.		
		Eigenaar is niet tegen dijkverbetering. Integendeel, veiligheid en droge voeten is voor ons allemaal van belang. Maar wij vragen wel om een en ander op de juiste wijze te regelen. Wij hebben dit verwoord in onze zienswijze en zijn uiteraard bereid om een en ander nader toe te lichten	n.v.t.	Dit nemen we ter kennisname aan.
28	DT071	Tijdens de afgelopen jaren zijn wij door het Waterschap zeer slecht voorgelicht, gemaakte afspraken zijn zeer zelden nagekomen.	n.v.t.	Waterschap wil alle dijkbewoners zo goed mogelijk informeren over de aankomende dijkversterking. Jammer dat u dit in uw situatie als ontoereikend heeft ervaren.
		Keer op keer werden er beloften gedaan voor (definitieve) ontwerpen zodat wij wisten waar wij aan toe waren, die hebben wij nooit gezien tot nu.	n.v.t.	Een definitief ontwerp hebben we pas op het moment dat het door de aannemer opgestelde uitvoeringsontwerp wordt vastgesteld. Wel hebben we u op basis van het dijkontwerp laten zien welk ruimtebeslag bij uw perceel voor de nieuwe dijk nodig is (Zie dijenmap). In de fase daarvoor (verkenning) hebben wij u het voorkeursalternatief getoond. Het voorkeursalternatief heeft samen met de ontwerpnota in beeld gebracht hoe we de dijk bij uw perceel willen versterken. Daar heeft u destijds ook schriftelijk op gereageerd.

Nr.	Dijkpaal	Reactie	Betrekking op:	Antwoord
		De dijk kan makkelijk opgeschoven worden richting de uiterwaarden, of er worden damwanden geplaatst zoals dat bij onze burens op nr. 93 ook gedaan wordt. (die kunnen ze zo doortrekken)	Projectplan Waterwet	De afweging tussen verschillende dijkversterkingsalternatieven heeft plaatsgevonden in de Verkenningsfase van het dijkversterkingsproject. Bij dit dijkvak moet de stabiliteit aan de binnenzijde van de dijk worden opgelost. Dit doen we hier bij voorkeur met grond, omdat dit de laagste kosten heeft en een oplossing in grond goed uitbreidbaar is in de toekomst. Dit Voorkeursalternatief is vervolgens nader uitgewerkt in een Definitief Ontwerp. Ook van het Definitief Ontwerp zijn milieueffecten bepaald, die zijn beschreven in dit MER (hfst. 6). Wij zien geen aanleiding om het vastgesteld voorkeursalternatief te wijzigen. Graag stemmen we met u af op welke wijze we de nieuwe dijkberm op uw perceel het beste kunnen inpassen.
		Wij willen absoluut geen zakelijk recht op onze grond, dat is 1. Waardevermindering 2. wij kunnen nooit meer iets met dat stuk grond. Wij bepalen of wij willen verkopen of niet, de term algemeen belang is verzonnen om legaal te kunnen onteigenen (diefstal).	Projectplan Waterwet	Vanuit waterveiligheid is het nodig dat de dijk wordt versterkt. Om te zorgen dat de functie van een dijk intact blijft, leggen de huidige keurregels al beperkingen op uw perceel. We begrijpen dat u het gebruik van uw eigen grond van belang vindt. Met een flauwere aanheling op uw tuin (1:6 i.p.v. 1:3) kunnen we een onderhoudspad laten vervallen, en kunt u uw huidige gebruik (gazon) op de dijkteen voortzetten, zolang u het technische profiel van de dijk intact laat.
		Ik heb aangegeven dat het hemelwater nu wegloopt van het huis af, doordat wij destijds de opgebrachte grond in een dal hebben laten kilveren richting het weiland. Bij opbrengen van nieuwe grond komt al het hemelwater richting ons huis	Projectplan Waterwet	Door het verflauwen van het huidige dijktaalud (naar 1:3,5) heeft de dijkversterking hierop naar verwachting een gunstig effect. Er ontstaat namelijk een groter oppervlak waarbinnen het hemelwater de grond in kan filtreren.
		In het perceel voor ons huis waar voorheen een bos stond wat wij bij aankoop gerooid hebben zit een compleet beregening systeem, nooit een oplossing hiervoor gehoord in geval dat wij de grond zouden verkopen aan het Waterschap.	Projectplan Waterwet	In een dijkgesprek heeft u hiervoor aandacht voor gevraagd. In de uitwerking van het dijkontwerp hebben we hier aandacht voor.

Nr.	Dijkpaal	Reactie	Betrekking op:	Antwoord
		Wij hebben nu een heining staan onder aan de dijk, die willen wij in elk geval terug hebben aanzien ze zomers vanaf de dijk vaak met crossmotoren zo naar beneden rijden, in dit geval zo bij ons de tuin in, dat willen wij in geen geval.	Projectplan waterwet	Op het moment dat we flauwer op uw perceel kunnen aanhelen, en de onderhoudsstrook kan vervallen, kunt u op uw eigendom een heining plaatsen.
		Hoe gaat het Waterschap wat geen schapen meer wil op de dijk, dit onderhouden? Wij willen geen tractors of machines voor ons huis langs, wij hebben dit huis gekocht wegens veel privacy, deze wordt dan ernstig aangetast	Projectplan Waterwet	Het nieuwe maaibeheer is gericht op een sterke grasmat en de ontwikkeling van biodiversiteit. Dit betekent dat we straks wat minder frequent zullen maaien. Uw eigen perceel houdt u bij een 1:6 aanheling in eigen beheer.
		Wij gaan na de verbouwing tevens een groen afscheiding terugplaatsen voor ons huis, waar voorheen dat bos stond	Projectplan Waterwet	De keur van het waterschap stelt regels aan het planten van bomen en struiken/hagen. Wij verzoeken u hier rekening mee te houden
		Hoe gaan we om met de waardevermindering? En met al de overlast die een en ander met zich meebrengt?	n.v.t.	Enkel als de waardevermindering onevenredig groot is in vergelijking tot de schade die andere ondervinden, kan iemand in aanmerking komen voor een vergoeding. Hetzelfde geldt voor overlast omdat een bedrijf niet bereikbaar is of het woongenot wordt verstoord door geluidsoverlast (Nadeelcompensatie).
		Op al deze vragen hebben wij destijds geen duidelijk antwoord gekregen, wij zijn iedere keer met een kluitje in het riet gestuurd. Wij gaan dus in bezwaar tegen de plannen die er nu liggen, te meer omdat er met voorstellen van onze kant tijdens gesprekken nooit iets gedaan is, en wij nooit geen duidelijk ontwerp gehad hebben met de vraag of wij ons hierin konden vinden. Van de	n.v.t.	Wij betreuren het dat het gesprek met u op deze manier is verlopen. Wij blijven graag met u in contact.

Nr.	Dijkpaal	Reactie	Betrekking op:	Antwoord
		rentmeester die afgelopen Juli is geweest hebben wij ook nooit meer iets van vernomen, en wij laten de prijs ook niet bepalen door het Waterschap in geval van verkoop, die bepaalt de verkoper, in dit geval wij dus. Wij kunnen nog wel even doorgaan, maar ik hoop dat dit voldoende is om u een beeld te geven van de afgelopen onzekere jaren die wij met het Waterschap hebben meegeemaakt. Wij zouden het op prijs stellen als er in ieder geval betere communicatie plaatsvindt, en wij nu eens een keer serieus genomen worden.		
29	DT198B +55	Deze zienswijze is schriftelijk ingetrokken en wordt om die reden niet inhoudelijk behandeld.		

BIJLAGE II Advies van Commissie milieueffectrapportage

Waterschap
Rivierenland

Waterschap Rivierenland
Postbus 599
4000 AN Tiel
(0344) 64 90 90
www.waterschaprivierenland.nl